

Nr 136

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag rörande beredskapslagring av olja; given Stockholms slott den 19 september 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i förordningen (1957: 343) om oljelagring m. m.,
- 2) lag om ändring i förordningen (1957: 344) om oljeavgift m. m.,
- 3) lag om ändring i förordningen (1958: 575) om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.,

dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram ett program för fortsatt lagring för beredskapsändamål av olja under sjuårsperioden 1970—1976. Ansvar för att genomföra programmet avses liksom nu åvila oljebranschen och storkonsumenterna av olja. Krigsreserven av drivmedel förutsätts även i fortsättningen förvaras i bombskyddade anläggningar. En del av krigsreserven av eldningsolja föreslås lagras i anläggningar som lokaliseras efter beredskapsmässiga överväganden. Denna lokaliserade lagring åvilar oljehandeln samt kraft- och värmeproducenterna. Beredskapslagringen föreslås omfatta även lagring av råvaror för framställning av stadsgas samt av gasol. Lagringen av råvaror för stadsgas skall åvila gasverken och lagringen av gasol *dels* staten, *dels* säljare och importörer. Programmet föranleder vissa ändringar i förordningarna om oljelagring och om oljeavgift. Vidare föreslås följdändringar i förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.

Investeringskostnaderna för beredskapslagringen av bensin, fotogen, motorbrännolja och eldningsolja beräknas till ca 760 milj. kr. Därav föreslås staten bidra med 80 milj. kr. för merkostnaden för den skyddade och den lokaliserade lagringen. Investeringskostnaderna för stadsgasindustrin beräknas till ca 18,7 milj. kr. och för oljebranschens lagring av gasol till ca 7,7 milj. kr. Investeringskostnaderna för ett statligt gasollager går upp till ca 19,8 milj. kr.

Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1957:343) om oljelagring m. m.

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1957: 343) om oljelagring m. m.,

dels att 1, 2, 4—8, 10—14 och 18 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i förordningen skall införas en ny paragraf, 6 a §, av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.¹

För att ————— därom förordnar.

För att trygga tillgång på råvara för framställning av stadsgas skola vidare förbrukare av sådan råvara hålla lager därav enligt vad i förordningen stadgas.

Enligt vad ————— utvunnen olja.

2 §.¹

Lagrings- och inköpsskyldigheten avser mineralolja som tillhör någon av följande grupper, nämligen:

Lagringskyldighet enligt 1 § första stycket och inköpsskyldighet avse mineralolja som tillhör någon av följande grupper, nämligen:

gasol;

motorbensin, dock ————— av eldningsolja.

Sådana slag ————— annan gruppindelning.

Där ej ————— denna paragraf.

Vad i ————— inhemsk skiffer.

4 §.¹

Kungl. Maj:t fastställer, enligt grunder som riksdagen godkänt, den mängd olja, tillhörande var grupp, som sammanlagt skall hållas i lager.

Tillsynsmyndigheten skall före den 1 juli varje år på sätt stadgas i denna förordning bestämma huru mycket olja, tillhörande olika grupper, envar som enligt *förordningen* är lagringsskyldig skall hålla i lager under nästkommande kalenderår.

Kungl. Maj:t fastställer, enligt grunder som riksdagen godkänt, den mängd olja, tillhörande var grupp, som sammanlagt skall hållas i lager enligt 1 § första stycket.

Tillsynsmyndigheten skall före den 1 juli varje år på sätt stadgas i denna förordning bestämma huru mycket olja, tillhörande olika grupper, envar som enligt 1 § första stycket är lagringsskyldig skall hålla i lager under nästkommande kalenderår.

Har lagringsskyldig ————— att överskridas.

¹ Senaste lydelse 1962: 629.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Säljare är — — — — — inhemskt oljeraffinaderi.

Den som eljest under basåret *sått olja* till avnämare inom riket är *lagrings*skyldig, därest han förvärvat *oljan* av säljare, som avses i första stycket, samt hans hela försäljning av olja under basåret uppgått till minst tjugutusen kubikmeter.

Den som eljest under basåret till avnämare inom riket *sått olja*, vilken han förvärvat av säljare, som avses i första stycket, är *skyldig lagra gasol*, om hans försäljning av gasol under basåret uppgått till minst ettusen ton, och annan olja, om hans hela försäljning av sådan olja under basåret uppgått till minst tjugutusen kubikmeter.

6 §.

Förbrukare är — — — — — transportmedlets drift.
Skyldig att — — — — — kubikmeter eldningsolja.

Första och andra styckena äga ej tillämpning på olja som förbrukas såsom råvara vid framställning av stadsgas för försäljning.

6 a §.

Den som under visst kalenderår förbrukat råvara för framställning av stadsgas för försäljning är skyldig att under närmast följande kalenderår hålla i lager råvara av samma slag. Lagringsmängden skall utgöra en bestämd andel av den mängd råvara som förbrukats. Andelen fastställs av Kungl. Maj:t enligt grunder som riksdagen godkänt.

7 §.

1 m o m. Vid lagringskyldighetens bestämmande enligt 4 § andra stycket skall tillsynsmyndigheten mellan *de lagrings*skyldiga fördela de av Kungl. Maj:t enligt *samma paragraf* första stycket för påföljande kalenderår fastställda oljemängderna med undantag av vad som under sagda år skall lagras enligt sådan med tillsynsmyndigheten träffad överenskommelse, genom vilken någon åtagit sig att, utöver vad som följer av denna förordning, hålla lager av olja. Fördelningen skall, med ledning av de enligt 2 mom. beräknade basmängderna, ske så att inom varje

1 m o m. Vid lagringskyldighetens bestämmande enligt 4 § andra stycket skall tillsynsmyndigheten mellan *dem som äro lagrings*skyldiga enligt 5 eller 6 § fördela de av Kungl. Maj:t enligt 4 § första stycket för påföljande kalenderår fastställda oljemängderna med undantag av vad som under sagda år skall lagras enligt sådan med tillsynsmyndigheten träffad överenskommelse, genom vilken någon åtagit sig att, utöver vad som följer av denna förordning, hålla lager av olja. Fördelningen skall, med ledning av de enligt 2 mom. beräknade basmängderna, ske så att inom

(Nuvarande lydelse)

grupp olja för envar lagringskyldig förhållandet mellan lagringsmängd och basmängd är i görlig mån detsamma.

2 m o m.¹ Basmängd inom viss grupp av olja är den mängd olja, tillhörande gruppen, som den lagringskyldige under de i 5 eller 6 § angivna omständigheterna sålt eller förbrukat under basåret eller, om han sålt eller förbrukat olja både under basåret och året eller ettvarvt av de två åren närmast dessförinnan, vad han under dylika omständigheter i genomsnitt för år sålt eller förbrukat under angivna tid. Beträffande värmekraftverk må Kungl. Maj:t dock förordna om andra grunder för beräkning av basmängd.

Vid beräkning — — — — — försålda oljan;

b) olja som han infört från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi och för vidareförsäljning sålt till någon, vars försäljning av olja under kalenderåret närmast före försäljningen uppgått till sammanlagt minst tjugutusen kubikmeter;

c) olja som han sålt till någon, vilken enligt överenskommelse med tillsynsmyndigheten var skyldig att under kalenderåret närmast efter försäljningen hålla lager av olja, tillhörande samma grupp som den sålda oljan;

d) eldningsolja som han sålt för förbrukning vid anläggning inom riket, vid vilken under de tre försälj-

(Föreslagen lydelse)

varje grupp olja för envar lagringskyldig förhållandet mellan lagringsmängd och basmängd är i görlig mån detsamma.

2 m o m.¹ Basmängd inom viss grupp av olja är den mängd olja, tillhörande gruppen, som den lagringskyldige under de i 5 eller 6 § angivna omständigheterna sålt eller förbrukat under basåret eller, om han sålt eller förbrukat olja både under basåret och året eller ettvarvt av de två åren närmast dessförinnan, vad han under dylika omständigheter i genomsnitt för år sålt eller förbrukat under angivna tid. *I fråga om gasol skall dock endast den försäljning eller förbrukning som skett under basåret beaktas.* Beträffande värmekraftverk må Kungl. Maj:t förordna om andra grunder för beräkning av basmängd.

b) olja tillhörande annan grupp än gasol, som han infört från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi och för vidareförsäljning sålt till någon, vars försäljning av annan olja än gasol under kalenderåret närmast före försäljningen uppgått till sammanlagt minst tjugutusen kubikmeter;

c) gasol som han infört från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt oljeraffinaderi och för vidareförsäljning sålt till någon, vars försäljning av gasol under kalenderåret närmast före försäljningen uppgått till minst ettusen ton;

d) olja som han sålt till någon, vilken enligt överenskommelse med tillsynsmyndigheten var skyldig att under kalenderåret närmast efter försäljningen hålla lager av olja, tillhörande samma grupp som den sålda oljan;

e) eldningsolja som han sålt för förbrukning vid anläggning inom riket, vid vilken under de tre för-

¹ Senaste lydelse 1962: 629.

(Nuvarande lydelse)

ningen närmast föregående kalenderåren förbrukats sammanlagt minst femtontusen kubikmeter eldningsolja; *samt*

e) olja som sålts för förbrukning vid fartygs drift i utrikes trafik.

(Föreslagen lydelse)

säljningen närmast föregående kalenderåren förbrukats sammanlagt minst femtontusen kubikmeter eldningsolja;

f) olja som sålts för förbrukning såsom råvara vid framställning av stadsgas för försäljning;

g) olja som sålts för förbrukning vid fartygs drift i utrikes trafik.

8 §.¹

Olja, som lagras enligt denna förordning, skall den lagringsskyldige förvara inom riket i utrymmen, som han äger eller över vilka han eljest förfogar, på sätt som tillsynsmyndigheten finner ur kontrollsynpunkt godtagbart. I lagret må ej inräknas *olja*, som är upplagd å provianteringsfrilager eller är föremål för transitering.

Kungl. Maj:t — — — — — eller beskjutning.

Det ankommer på tillsynsmyndigheten att under beaktande av beredskapsbehoven besluta om förläggningen av lager som sägs i andra stycket.

Vara, som lagras enligt denna förordning, skall den lagringsskyldige förvara inom riket i utrymmen, som han äger eller över vilka han eljest förfogar, på sätt som tillsynsmyndigheten finner ur kontrollsynpunkt godtagbart. I lagret må ej inräknas *vara*, som är upplagd å provianteringsfrilager eller är föremål för transitering.

Det ankommer på tillsynsmyndigheten att under beaktande av beredskapsbehoven besluta om förläggningen av *dels* lager som sägs i andra stycket, *dels övriga lager i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer*.

10 §.

Tillsynsmyndigheten må lämna lagringsskyldig tillstånd att fullgöra sin lagringsskyldighet genom att till motsvarande myckenhet lagra olja tillhörande annan grupp än som följer av vad ovan stadgas eller annan mineralolja än som angives i 2 §. Medgivande må ock lämnas lagringsskyldig att enligt närmare bestämmelser av tillsynsmyndigheten i stället för eldningsolja lagra annat bränsle.

Tillsynsmyndigheten må lämna lagringsskyldig *som avses i 5 eller 6 §* tillstånd att fullgöra sin lagringsskyldighet genom att till motsvarande myckenhet lagra olja tillhörande annan grupp än som följer av vad ovan stadgas eller annan mineralolja än som angives i 2 §. Medgivande må ock lämnas *sådan* lagringsskyldig att enligt närmare bestämmelser av tillsynsmyndigheten i stället för eldningsolja lagra annat bränsle.

Tillsynsmyndigheten må vidare lämna den som är lagringsskyldig enligt 6 a § tillstånd att i stället för råvara som där avses lagra motsva-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rande myckenhet av annan råvara som kan utnyttjas för gasframställningen.

11 §.¹

Avbrytes eller försvåras tillförseln av olja till riket eller viss del därav, äger Kungl. Maj:t medgiva, att lagren må helt eller delvis tagas i anspråk.

Avbrytes eller försvåras tillförseln till riket eller viss del därav av vara som lagras enligt denna förordning, äger Kungl. Maj:t medgiva, att lagren må helt eller delvis tagas i anspråk.

Försättes lagringsskyldig — — — — — behöriga slutförande.

12 §.

Lagringsskyldig skall före den 1 februari närmast efter basåret lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande olika grupper, han under basåret sålt eller förbrukat under omständigheter som avses i 5 eller 6 §.

Den som är lagringsskyldig enligt 5 eller 6 § skall före den 1 februari närmast efter basåret lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande olika grupper, han under basåret sålt eller förbrukat under omständigheter som avses i nämnda paragrafer. Den som är lagringsskyldig enligt 6 a § skall varje år före den 1 februari lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd stadsgas som han under närmast föregående kalenderår framställt för försäljning och den mängd råvara som därvid förbrukats.

Har lagringsskyldig — — — — — och adress.

13 §.²

Under kalenderår, då lagringsskyldig har att hålla lager av olja, skall han varje månad lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande varje grupp, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring. Tillsynsmyndigheten må dock befria från skyldighet att lämna uppgift om förvaringsplatsen.

Under kalenderår, då lagringsskyldig som avses i 5 eller 6 § har att hålla lager av olja, skall han varje månad lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande varje grupp, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring. Motsvarande gäller beträffande den som har att hålla lager av råvara för framställning av stadsgas. Tillsynsmyndigheten må befria från skyldighet att lämna uppgift om förvaringsplatsen.

Lagringsskyldig, som — — — — — sådant bränsle.

¹ Senaste lydelse 1958: 55.

² Senaste lydelse 1959: 119.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.¹

Efter anmaning är envar som inom riket sålt eller förbrukat eller från utrikes ort infört *olja* skyldig lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter om försäljningen, förbrukningen, införseln eller lagret, som tillsynsmyndigheten finner erforderliga för tillämpningen av denna förordning.

Efter anmaning är envar som inom riket sålt eller förbrukat eller från utrikes ort infört *mineralolja* skyldig lämna tillsynsmyndigheten de uppgifter om försäljningen, förbrukningen, införseln eller lagret, som tillsynsmyndigheten finner erforderliga för tillämpningen av denna förordning. *Den som framställt stadsgas har motsvarande skyldighet.*

18 §.

Försummar lagringsskyldig att hålla *olja i lager i föreskriven myckenhet* och på sätt, som i denna förordning eller med stöd därav föreskrivits, förelägger tillsynsmyndigheten honom vid vite att inom viss tid vidtaga rättelse.

Om skyldighet att i fall som avses i första stycket erlägga oljeavgift gäller vad därom stadgas i förordningen om oljeavgift m. m.

Försummar lagringsskyldig att hålla *lager av den omfattning* och på *det* sätt, som i denna förordning eller med stöd därav föreskrivits, förelägger tillsynsmyndigheten honom vid vite att inom viss tid vidtaga rättelse.

Om skyldighet att i *vissa* fall som avses i första stycket erlägga oljeavgift gäller vad därom stadgas i förordningen om oljeavgift m. m.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 6 § tredje stycket, 6 a §, 10 § andra stycket och 12 § första stycket andra punkten, den 1 januari 1977 och i övrigt den 1 januari 1970.

I fråga om de lagringsmängder som skall hållas i lager under år 1970 gäller vad tidigare bestämts.

¹ Senaste lydelse 1962:629.

Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1957:344) om oljeavgift m. m.

Härigenom förordnas, att 1—3 och 5 §§ förordningen (1957: 344) om oljeavgift m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

<p>I denna — — — — — förstås med l a g r i n g s s k y l d i g: säljare eller förbrukare av mineralolja, som är lagringsskyldig enligt förordning- en om oljelagring m. m.;</p> <p>olja: sådan mineralolja, som sägs i 2 § sistnämnda förordning; <i>samt</i></p> <p>t i l l s y n s m y n d i g h e t e n: den — — — utsedda myndigheten.</p>	<p>— — — — — förstås med l a g r i n g s s k y l d i g: säljare eller förbrukare av mineralolja, som är lagringsskyldig enligt 5 eller 6 § förordningen (1957: 343) om olje- lagring m. m.;</p> <p>olja: sådan mineralolja, som sägs i 2 § sistnämnda förordning;</p>
---	--

2 §.¹

<p>Lagringsskyldig är — — — — — a) om han erhåller dispens från skyldigheten att hålla lager av olja eller att förvara oljelager till viss del i bergrum eller på annat sätt, som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning; <i>eller</i> b) om han, utan erhållen dispens, försummar skyldighet, som nyss är sagd, eller skyldighet att förvara olja i utrymmen, som han äger eller över vilka han eljest förfogar.</p>	<p>— — — — — erläggas oljeavgift, a) om han erhåller dispens från skyldigheten att hålla lager av olja eller att förvara oljelager till viss del i bergrum eller på annat sätt, som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning; b) om han, utan erhållen dispens, försummar skyldighet, som nyss är sagd, eller skyldighet att förvara olja i utrymmen, som han äger eller över vilka han eljest förfogar; <i>eller</i> c) om han underlåter att följa fö- reskrift om lagrets förläggning, som meddelats enligt 8 § tredje stycket förordningen (1957: 343) om oljelag- ring m. m.</p>
---	--

Oljeavgift utgår — — — — — andra stycket.

3 §.¹

<p>Oljeavgiften beräknas med tillämp- ning av bestämmelserna i 4 och 5 §§</p>	<p>Oljeavgiften beräknas med tillämp- ning av bestämmelserna i 4 och 5 §§</p>
--	--

¹ Senaste lydelse 1962: 630.

(Nuvarande lydelse)

efter den myckenhet olja, beträffande vilken *lagringsskyldighet eller skyldighet att förvara olja i bergrum eller på därmed jämförligt sätt* icke fullgöres, samt efter den tid, under vilken fullgörandet ej sker. Del av kalendermånad räknas som hel månad.

Oljeavgiften utgör för *kubikmeter och år*

för motorbensin *trettiofem* kronor,

för fotogen *trettioen* kronor,
för motorbrännolja *tjugusex* kronor,

för eldningsolja 1 och 2 *tjugufyra* kronor *samt*

för övriga slag av eldningsolja *tjugufem* kronor

eller, såvitt rör olja som skall lagras i bergrum eller på därmed jämförligt sätt, nämnda belopp ökade med *sex* kronor.

För månad ————— angivna belopp.

(Föreslagen lydelse)

efter den myckenhet olja, beträffande vilken *skyldighet som avses i 2 § första stycket* icke fullgöres, samt efter den tid, under vilken fullgörandet ej sker. Del av kalendermånad räknas som hel månad.

Oljeavgiften utgör för år
för *gasol etthundranitton* kronor *per ton,*

för motorbensin *trettiotre* kronor *per kubikmeter,*

för fotogen *tjuguttre* kronor *per kubikmeter,*

för motorbrännolja *tjugu* kronor *per kubikmeter,*

för eldningsolja 1 och 2 *aderton* kronor *per kubikmeter,*

för övriga slag av eldningsolja *tjuguen* kronor *per kubikmeter,*

eller, såvitt rör olja som skall lagras i bergrum eller på därmed jämförligt sätt, nämnda belopp ökade med *nio* kronor, *och, såvitt rör olja som skall lagras enligt föreskrift som avses i 2 § första stycket c), nämnda belopp ökade med två* kronor.

5 §.¹

I fall, som avses i 2 § första stycket b), beräknas oljeavgiften efter den brist, som framkommer i samband med granskning av avgiven uppgift varigenom bristen först yppats, eller, om bristen upptäckts vid särskild undersökning, den brist, som därvid konstaterats.

Oljeavgift skall ————— en månad.

Sker ej ————— samma tidpunkt.

I fall, som avses i 2 § första stycket b) *eller c)*, beräknas oljeavgiften efter den brist, som framkommer i samband med granskning av avgiven uppgift varigenom bristen först yppats, eller, om bristen upptäckts vid särskild undersökning, den brist, som därvid konstaterats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1970. I fråga om oljeavgiftens storlek under år 1970 gäller dock äldre bestämmelser.

¹ Senaste lydelse 1962:630.

Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1958:575) om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ samt 7 § 3 mom. förordningen (1958:575) om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.¹

1 m o m. Skattskyldig, som under de beskattningsår för vilka taxering i första instans verkställes åren 1959—1973 för stadigvarande bruk i rörelse färdigställer anläggning i berg- rum för lagring av mineralolja eller annan anläggning för lagring av mineralolja, som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bomb- anfall eller beskjutning, äger att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för avskrivning å anskaffningskost- naden för anläggningen på sätt ne- dan i 2 § stadgas. Avdrag för av- skrivning som nu sagts medgives en- dast om anläggningen har en volym av minst 1 000 m³ och anläggningen godkänts av överstyrelsen för *eko- nomisk försvarsberedskap*.

1 m o m. Skattskyldig, som under de beskattningsår för vilka taxering i första instans verkställes åren 1959—1980 för stadigvarande bruk i rörelse färdigställer anläggning i berg- rum för lagring av mineralolja eller annan anläggning för lagring av mineralolja, som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bomb- anfall eller beskjutning, äger att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för avskrivning å anskaffningskost- naden för anläggningen på sätt ne- dan i 2 § stadgas. Avdrag för avskriv- ning som nu sagts medgives endast om anläggningen har en volym av minst 1 000 m³ och anläggningen godkänts av överstyrelsen för *ekonomiskt försvar*.

Skattskyldig, som ----- kan företes.

I anskaffningskostnaden ----- körplaner o. dyl.

2 m o m. Det åligger överstyrelsen för *ekonomisk försvarsberedskap* att på ansökan av skattskyldig pröva, huruvida anläggning, som i 1 mom. avses, kan godkännas som skyddad anläggning samt att — om så är för- hållandet — utfärda intyg härom. I intyget skall jämväl angivas anlägg- ningens volym, tidpunkten för dess färdigställande ävensom uppgifter, som äro erforderliga för dess identi- fiering.

2 m o m. Det åligger överstyrelsen för *ekonomiskt försvar* att på ansö- kan av skattskyldig pröva, huruvida anläggning, som i 1 mom. avses, kan godkännas som skyddad anläggning samt att — om så är förhållandet — utfärda intyg härom. I intyget skall jämväl angivas anläggningens volym, tidpunkten för dess färdigställande ävensom uppgifter, som äro erforder- liga för dess identifiering.

¹ Senaste lydelse 1962:631.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Ränte- och — — — — — § stadgas.

Om lånet avser såväl anläggning för oskyddad lagring som lager skall lånet vid inkomsttaxeringen anses till sex tiondelar *belöpa å anläggningen (anläggningslån för oskyddad lagring)* och till fyra tiondelar *å lagret (lagerlån)*. Särskilt lån, som utgår till den som ålagt verkställa *oskyddad lagring, skall vid inkomsttaxeringen i sin helhet anses belöpa å anläggningen (anläggningslån för skyddad lagring)*.

Lånet skall vid inkomsttaxeringen anses som anläggningslån, om det avser uppförande av anläggning för skyddad eller oskyddad lagring, och som lagerlån, om det avser anskaffning av lager. Om lånet avser såväl anläggning för oskyddad lagring som lager skall lånet vid inkomsttaxeringen anses till sex tiondelar *utgöra anläggningslån* och till fyra tiondelar *lagerlån*.

7 §.

3 m o m.¹ Det åligger överstyrelsen för *ekonomisk försvarsberedskap* att utfärda intyg utvisande den lagermängd, som enligt vad i 1 mom. sägs skall anses utgöra skattskyldigs tvångslager, samt huruvida den skattskyldige fullgjort sin lagringskyldighet. Sådant intyg skall överstyrelsen senast den 1 april under taxeringsåret tillställa dels den skattskyldige dels ock länsstyrelsen för att överlämnas till den taxeringsnämnd, som har att taxera den skattskyldige till statlig inkomstskatt.

3 m o m.¹ Det åligger överstyrelsen för *ekonomiskt försvar* att utfärda intyg utvisande den lagermängd, som enligt vad i 1 mom. sägs skall anses utgöra skattskyldigs tvångslager, samt huruvida den skattskyldige fullgjort sin lagringskyldighet. Sådant intyg skall överstyrelsen senast den 1 april under taxeringsåret tillställa dels den skattskyldige dels ock länsstyrelsen för att överlämnas till den taxeringsnämnd, som har att taxera den skattskyldige till statlig inkomstskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1970.

¹ Senaste lydelse 1962:631.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 19 september 1969.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, LÖFBERG, NORLING.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *olja* och inför.

Huvuddragen av tidigare och nuvarande oljelagringsprogram

Skyldighet att för beredskapsändamål lagra olja infördes redan år 1938 och reglerades genom förordningen (1938:367) angående handel med vissa mineraloljor. Enligt förordningen förelåg skyldighet för oljehandeln och de inhemska oljeraffinaderierna att hålla lager motsvarande en procentuell andel av försäljningen under det närmast föregående året. Det sista år förordningen var tillämplig, dvs. år 1957, var lagringsplikten 25 % för bensen och fotogen samt 15 % för motor- och pannbrännolja.

1958—1962 års oljelagringsprogram

Den efter andra världskriget snabbt ökade förbrukningen av flytande drivmedel och bränslen förde med sig krav på förstärkt beredskapslagring av dessa förnödenheter. Mot denna bakgrund tillkallades hösten 1955 särskilda sakkunniga, 1955 års oljelagringskommitté, med uppgift att lägga fram förslag om ökad beredskapslagring av petroleumprodukter. Utredningen förordade ett nytt system för oljelagringen (SOU 1957:4). Genom beslut av 1957 års riksdag (prop. 144, BeU 45, 2 LU 34, rskr 322 och 329) antogs systemet och ett program för lagring av mineraloljor under femårsperioden 1958—1962 fastställdes.

Programmet innebar en övergång till fasta lagringsmål för olika oljeslag. Lagringsmålet fastställdes med beaktande av dels den mängd, som i krig bedömdes komma att erfordras under viss tidsperiod (krigsreserven), dels vad som kunde behövas med hänsyn till tänkbara störningar i oljetillförseln

under fred (försörjningsreserven). Krigsreserven skulle tillgodose behoven såväl för totalförsvaret som för samhället i övrigt. Försörjningsreservens storlek bestämdes med hänsyn till vad som ansågs erforderligt för att trygga försörjningen under vintrar med svåra isförhållanden. Skyldighet infördes för de lagringspliktiga att förvara viss andel av drivmedlen i skyddade utrymmen. Målet för denna lagring begränsades främst av kostnadsskäl till krigsreserven av drivmedel.

Investeringkostnaderna för att genomföra programmet beräknades till 600 milj. kr. I detta belopp ingick kostnaderna både för lagringsutrymmen och för att anskaffa olja. De löpande kostnaderna för lagringstillhållningen räknades däremot inte in. De totala anläggningkostnaderna beräknades till 350 milj. kr. På grundval av importpriserna på olja hösten 1956 beräknades varukostnaderna till omkring 250 milj. kr.

Tillfinansieringen av investeringkostnaderna för lagringsprogrammet bidrog staten med lån till ett belopp av 360 milj. kr. Övriga kostnader finansierades av de lagringsskyldiga och togs ut genom prissättningen på oljeprodukterna. De statliga lånen fördelades mellan de lagringsskyldiga i förhållande till den mängd olja som de skulle hålla i lager. Lånen, som löper på tjugo år, är ränte- och amorteringsfria och skrivs av med 5 % om året fr. o. m. året efter det de utlämnades. Låneformen valdes för att staten skall kunna kräva återbetalning om lagringsskyldigheten går ned eller upphör för något företag.

Programmet fullföljdes i stort sett i avsedd omfattning.

1963—1969 års oljelagringsprogram

Våren 1961 tillsattes en utredning, 1961 års oljelagringskommitté, med uppgift att lägga fram förslag om den fortsatta lagringen av oljeprodukter efter utgången av år 1962.

Kommittén lade fram förslag till alternativa lagringsmål för att förstärka beredskapen (SOU 1962: 40). I det av 1962 års riksdag (prop. 194, BeU 68, 2LU 45, rskr 418 och 420) antagna lagringsprogrammet för perioden 1963—1969 fastställdes lagringsmålet till det högsta alternativet som kommittén föreslog. Programmet innebär att det för perioden 1958—1962 tillämpade systemet med fasta lagringsmål i huvudsak bibehålls.

Försörjningsreserven ersattes med en avspärrningsreserv som vid ett totalt avbrott i tillförseln avses täcka en starkt beskuren konsumtion under en för alla oljeprodukter i princip lika lång tidsperiod. En del av lagerutbyggnaden för eldningsolja förutsattes bli täckt genom en ökning av beredskapslagren av kol- och koks.

Skilda lagringsmål fastställdes för den oskyddade och skyddade lagringen. Utbyggnaden av den oskyddade lagringen skulle ske genom en lika ökning av lagringsmålen från år till år fram till periodens slut. Utbyggnaden av den

skyddade lagringen, som under perioden endast avser motorbensin och motorbrännolja, skulle ske i två etapper.

Investeringskostnaderna för 1963—1969 års oljelagringsprogram beräknades, utöver de löpande kostnaderna för lagerhållningen, till 812 milj. kr. i 1961 års pris- och kostnadsläge, varav 29 milj. kr. för lagerökning av fasta bränslen. Av kostnaderna beräknades 465 milj. kr. för cisternanläggningar och 318 milj. kr. för oljeprodukterna.

Den genomsnittliga årliga investeringskostnaden för beredskapslagringen av olja under perioden 1963—1969 utgör i 1961 års prisläge 112 milj. kr. Enligt beslut av 1961 års riksdag skall till finansiering av denna kostnad betalas ut 59 milj. kr. per år till de lagringsskyldiga som statliga lån av samma slag som under perioden 1958—1962. I beloppet ingår i sin helhet merkostnaden 7,3 milj. kr. för skyddade lagringsanläggningar. I motsats till tidigare år är lånen indexreglerade. Av den genomsnittliga årliga investeringskostnaden skulle återstoden 53 milj. kr. finansieras prisivägen. För att täcka dessa kostnader förband sig flertalet lagringsskyldiga olje-handelsföretag att till Stiftelsen Petroleumbranschens Beredskapsfond betala in avgifter som beräknas efter företagets leveranser till sådana köpare som inte är lagringsskyldiga.

Stiftelsen är inte skyldig att erlagga skatt för inkomst eller förmögenhet för de från oljeföretagen tillförda beredskapslagringsavgifterna eller avkastningen från dessa.

Beredskapslagringsavgiften utgörs av dels en investeringsdel, dels en del som svarar mot de löpande kostnaderna för lagringen. Avgiften var från början 1 öre litern för bensin och motorbrännolja och 5 kr./m³ för fotogen och eldningsolja. Investeringsdelen för så väl drivmedel som eldningsolja var 4 kr./m³. I fråga om drivmedel kvarstår beredskapslagringsavgiften oförändrad, medan den för eldningsolja sänkts i tre etapper. Den är fr. o. m. den 1 maj 1969 1 kr./m³. Någon investeringsdel ingår inte längre.

Det nu löpande oljelagringsprogrammet har hittills kunnat fullgöras i avsedd omfattning. Såvitt nu kan förutses kommer programmet i sin helhet att vara fullföljt vid lagringsperiodens utgång.

Författningar och andra bestämmelser om oljelagring, oljeavgift m. m.

Förordningen (1957: 343) om oljelagring m. m.

1957 års oljelagringsförordning ersätter förordningen (1938: 367) angående handel med vissa mineralolja. Lagringsskyldighet gäller för motorbensin, fotogen, motorbrännolja, eldningsolja 1—2 och övriga slag av eldningsolja. Skyldigheten gäller inte för flygdrivmedel. Kungl. Maj:t kan förordna om annan gruppindelning. Lagringsskyldigheten omfattar endast sådan olja, som används för energiförsörjningen.

Enligt förordningen är säljare och förbrukare av mineralolja lagrings-skyldiga. Förordningen är inte tillämplig på statliga myndigheter, vilkas lagringsplikt regleras av Kungl. Maj:t genom särskilda föreskrifter. Kungl. Maj:t fastställer enligt grunder som riksdagen godkänt de mängder olja som skall hållas i lager. Det ankommer på tillsynsmyndigheten, som är överstyrelsen för ekonomiskt försvar, att varje år före den 1 juli bestämma den mängd olja, som varje lagringsskyldig skall lagra under det kommande året.

I förordningen anges vilka säljare och förbrukare, som är skyldiga att lagra olja. Säljare är lagringsskyldig, om han under kalenderåret närmast före lagringspliktens bestämmande (basåret) till avnämare inom riket sålt olja, som han fört in från utrikes ort eller utvunnit vid inhemskt raffinaderi. Den som eljest under basåret sålt olja till avnämare inom riket är lagringsskyldig om oljan förvärvats ifrån säljare som nyss nämnts och om försäljningen under basåret uppgått till sammanlagt minst 20 000 m³. Förbrukare är lagringsskyldig om han förbrukat olja, som han infört från utrikes ort. Skyldig att lagra eldningsolja är också den som vid anläggning inom riket under basåret och de två kalenderåren dessförinnan förbrukat sammanlagt minst 15 000 m³ sådan olja. Förordningen innehåller regler för beräkning av lagringsmängd för det enskilda företaget. I fråga om värmekraftverk gäller särskilda bestämmelser för beräkning av basmängd. Tillsynsmyndigheten får under vissa förutsättningar träffa avtal med företag om frivillig lagring av olja.

Beredskapslagren av olja skall av den lagringsskyldige förvaras i utrymmen inom riket, som han äger eller vilka han eljest förfogar över, på de sätt som tillsynsmyndigheten finner godtagbart ur kontrollsynpunkt. Vidare skall tillsynsmyndigheten under beaktande av beredskapsbehoven besluta om förläggning av lagren av den olja, som enligt Kungl. Maj:ts beslut skall förvaras i bombskyddade anläggningar.

Tillsynsmyndigheten kan lämna dispens helt eller delvis från lagrings-skyldighet liksom från skyldighet att förvara lager i skyddade utrymmen. Genom dispens kan också lagringsskyldig få möjlighet att lagra olja i utrymmen, över vilka han inte förfogar, s. k. inlagringsdispens. Vidare kan tillsynsmyndigheten medge lagringspliktig tillstånd att ersätta lagring av visst oljeslag med lagring av annan olja eller att i stället för eldningsolja lagra annat bränsle.

Beredskapslager av olja får efter Kungl. Maj:ts medgivande tas i anspråk om tillförseln till riket avbryts eller försvåras.

Oljelagringsförordningen innehåller vidare bestämmelser om inköpsskyldighet i vissa fall ifrån inhemskt raffinaderi. Enligt förordningen kan tillsynsmyndigheten förelägga lagringsskyldig, som försummar att lagra olja i föreskriven mängd eller på föreskrivet sätt, att vid vite inom viss tid vidtaga rättelse.

Förordningen (1957: 344) om oljeavgift m. m.

Förordningen om oljeavgift m. m. föreskriver skyldighet för den som erhållit dispens från oljelagrings skyldighet eller försummat att fullgöra sin lagringsplikt att erlagga oljeavgift till staten. Syftet med denna avgift är att hindra att den som inte fullgör sin lagrings skyldighet gör en ekonomisk vinning i förhållande till övriga lagringspliktiga. Oljeavgiftens storlek för olika oljeslag och lagringsformer är beräknad att motsvara lagringskostnaderna per år och m³ med ett tillägg av omkring 10 % för att hindra att någon avsiktligt skulle underlåta att lagra olja och i stället erlagga oljeavgift. Om det är uppenbart att oljeavgiften avsevärt överstiger den vinning, som den lagringsskyldige gör genom att inte fullgöra sin lagringsplikt, kan tillsynsmyndigheten nedsätta eller helt efterge avgiften. Härvid skall bl. a. beaktas den lagringsskyldiges innehav av cisternutrymme. Om synnerliga skäl föreligger, kan Kungl. Maj:t även i andra fall medge befrielse från eller återbäring av oljeavgiften.

Tillämpningsbestämmelser

Kungörelsen (1957: 345) med vissa bestämmelser rörande beredskapslagring av olja innehåller föreskrifter angående tillämpningen av förordningarna om oljelagring och oljeavgift. Det ankommer enligt kungörelsen på tillsynsmyndigheten att meddela beslut huruvida oljelagringsanläggning är av sådan beskaffenhet att den kan godkännas för skyddad lagring. Vidare skall tillsynsmyndigheten upprätta förteckning över lagringsskyldiga, vilken skall tillställas samtliga lagringspliktiga säljare. Vissa föreskrifter om debitering av oljeavgift finns intagna i kungörelsen. I denna regleras också förutsättningarna för att träffa avtal om frivillig lagring.

Kungl. Maj:t meddelade i beslut den 15 mars 1963 vissa kompletterande föreskrifter rörande beredskapslagring av olja. Genom beslutet infördes regler bl. a. om de statliga myndigheternas lagrings skyldighet, beräkning av värmekraftverkens basmängd och nedtrappning av lagren av eldningsolja under årets första månader, den s. k. vinterdispensen.

Föreskrifter om lån till utbyggnad av den oskyddade oljelagringen under åren 1963—1969 meddelades i Kungl. Maj:ts beslut den 25 oktober 1963, i vilket angavs bl. a. sättet för fastställande av de årliga lånebeloppen och hur dessa skall beräknas för den enskilde lagringsskyldige. För den skyddade lagringen meddelades motsvarande föreskrifter den 3 april 1964. Enligt dessa beviljas lån dels såsom bidrag till kostnaderna för uppförande av skyddad anläggning (anläggningslån), dels som bidrag till kostnaderna för anskaffning av lager till sådan anläggning (lagerlån). Anläggningslånen betalas ut som årliga förskottsbelopp, medan lagerlånen ställs till de lagringsskyldigas förfogande först sedan de skyddade anläggningarna färdigställts och godkänts. Ytterligare föreskrifter om återbetalning i vissa fall av lån meddelades den 27 januari 1967.

Övriga författningar

I anslutning till 1958—1962 års oljelagringsprogram meddelades förordningen (1958: 575) om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m. Förordningen innehåller bestämmelser om avskrivning på bombskyddade lagringsanläggningar, om beskattning av statliga lån till oljelagring och om värdering av varulager. Om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp som tillförts Stiftelsen Petroleumbranschens Beredskapsfond finns bestämmelser i särskild förordning (1963: 565).

Oljelagringsrådet

Ett oljelagringsråd inrättades vid början av 1958—1962 års oljelagringsperiod för att som rådgivande organ biträda tillsynsmyndigheten i viktigare frågor rörande beredskapslagring av olja m. m. I rådet ingår statliga ledamöter och representanter för olika kategorier av lagringsskyldiga. Rådets verksamhet är reglerad i instruktion (1957: 346).

Fortsatt beredskapslagring av olja

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1967 tillkallade chefen för handelsdepartementet åtta sakkunniga¹ med uppgift att efter överläggningar med företrädare för oljebranschen och övriga berörda grenar av näringslivet lägga fram förslag om lagringen av oljeprodukter efter utgången av år 1969.

De sakkunniga, som antog namnet 1968 års oljelagringskommitté, avgav den 20 maj 1969 ett hemligt betänkande med förslag i ämnet². Till betänkandet är fogat förslag till ändringar i förordningen om oljelagring m. m., förordningen om oljeavgift m. m., kungörelsen med vissa bestämmelser rörande beredskapslagringen av olja och förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m. Kommitténs förslag är inte enhälligt. Reservation har sålunda avgetts av en kommittéledamot representerande industrin.

Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgivits av överbefälhavaren, transportnämnden, statens vattenfallsverk, statens jordbruksnämnd, statens naturvårdsverk, kommerskollegium, statens pris- och kartellnämnd, överstyrelsen för ekonomiskt försvar, oljelagringsrådet, arbetsmarknadsstyrelsen, fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svens-

¹ Verkställande direktören i Systembolaget AB Rune Hermansson, tillika ordförande, direktören i Oljekonsumenterna-OK Arne Carlsson, byråchefen hos överstyrelsen för ekonomiskt försvar Nils-Gustaf Danielson, direktören i Svenska Shell aktiebolag Ragnar Kjellström, kansli-rådet i handelsdepartementet Sven-Erik Orrö, departementsrådet i industridepartementet Sven Swarting, direktören i Ara-bolagen aktiebolag Lars Uddgren och direktören i Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag Henning Wadell.

² Betänkandet har med vissa jämkningar och uteslutningar även utkommit i en offentlig tryckt upplaga (SOU 1969: 31).

ka gasföreningen, som bifogat yttrande från Energiverken i Göteborg, Svenska kommunförbundet, Svenska kraftverksföreningen, Svenska lantmännens riksförbund, Svenska petroleum institutet, Svenska stenkolsimportörers förening, Svenska värmeverksföreningen, Sveriges fiskares riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund.

Kommitténs förslag

Behovet av fortsatt lagring

Kommittén konstaterar att Sverige för sin energiförsörjning sedan länge i utomordentligt hög grad är beroende av importerad energi. På kort sikt torde någon förändring av den nuvarande situationen inte vara att vänta. Eventuella kommande fynd av olja och naturgas liksom atomkraftens utveckling kan dock på längre sikt minska landets importberoende.

Den år 1964 tillkallade energikommittén har skisserat två olika alternativ, variant 1 och variant 2, för den fortsatta utvecklingen inom energisektorn i fred (Rapport rörande Sveriges energiförsörjning 1955—1985; finansdepartementet 1967: 8). Varianten 1, som kommittén funnit vara mest realistisk, förutsätter att elektrisk kraft genom ökad utbyggnad av atomkraften i viss omfattning ökar sin marknadsandel inom områden som nu domineras av flytande bränslen. Detta innebär en högre utbyggnad av atomkraften än som förutses i varianten 2. Oljeförbrukningen år 1975 och år 1985 blir då 1 resp. 5 milj. ton lägre än enligt varianten 2.

Även vid den höga utvecklingstakt för atomkraft som beräknas av energikommittén i varianten 1 kommer import av olja att spela en dominerande roll för vår energiförsörjning för lång tid framöver. Importbränslenas andel av den faktiskt nyttiggjorda energin utgör enligt varianten 1 ca 75 % år 1975 och ca 68 % år 1985 jämfört med 64 % år 1955 och 67 % år 1965.

Andra importbränslen än olja, dvs. kol och koks, kan under perioden 1975—1985 beräknas svara för endast 5 % eller mindre av den totalt nyttiggjorda energin.

I absoluta tal beräknas förbrukningen av olja fortsätta att öka under överskådlig tid. Enligt energikommitténs variant 1 beräknas behovet av importerade produkter för energiframställning till följande kvantiteter.

	Måttenhet	1955	1965	1975	1985
	1000				
Eldningsolja 1—2	m ³	2389	5785	8800	} 43100
» 3—5	m ³	3701	8275	17700	
Motorbrännolja	m ³	704	1594	2700	
Bensin	m ³	1530	3043	5000	
Övriga oljeprodukter	ton	220	270	750	
Kol och koks	ton	6070	3235	2700	3200

Beroendet av importerad energi medför att Sverige är särskilt känsligt för avbrott i tillförseln. Utan en kontinuerlig tillgång på energi kan starka störningar väntas inom samhällslivet. Härtill kommer att en tryggad försörjning med energi har avgörande betydelse för totalförsvarets möjligheter att fungera med tillfredsställande effektivitet. I en spänd situation är det inte uteslutet, att ett beroende av energiimport från den ena parten i en konflikt, kan binda Sverige vid denna lika starkt som en allians. Hot om avbrott i oljeleveranser kan bli ett effektivt medel att framtvinga en sådan bundenhet. Sådana åtgärder måste därför vidtagas att Sveriges beroende av oljeimport inte äventyrar landets alliansfria utrikespolitik.

Kommittén har mot denna bakgrund kommit till slutsatsen att beredskapslagring av importerade drivmedel och bränslen är nödvändig under överblickbar framtid. Med hänsyn till oljans dominerande betydelse för energiförsörjningen måste beredskapslagringen fortfarande huvudsakligen avse denna vara.

Kommittén finner ingen anledning föreslå några principiella avvikelser från nu gällande mål för beredskapslagringen. Planeringen bör även i fortsättningen avse två skilda planeringsperioder, krigsfallet och avspärrningsfallet. Uthålligheten skall i princip vara densamma som hittills.

Krigsreserven bör helt reserveras för behoven i händelse landet indrages i krig och inte få tillgripas i andra lägen.

Avspärrningsreserven bör liksom hittills kunna tillgripas även vid situationer som förorsakas av oroligheter utomlands eller av isläggning.

Beräkning av lagerbehov och lagringsmål

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar har i en särskild utredning (hemlig) beräknat det lagringsmål som behövs år 1975 för att den tidigare beslutade uthålligheten skall uppnås. Beräkningarna är i princip baserade på varianten 1 i energikommitténs prognos. Överstyrelsen har räknat fram den oundgängliga förbrukning som denna uthållighet förutsätter, lagerbehovet. En del av detta beräknar överstyrelsen kommer att täckas av de lager av importprodukter som av kommersiella skäl måste hållas utöver beredskapslagret samt av ved som ersättningsbränsle för eldningsoljor. Skillnaden mellan lagerbehovet och dessa lager utgör det lagringsmål som skall uppnås genom beredskapslagring. Den under programtiden erforderliga ökningen av beredskapslagringen motsvarar följaktligen skillnaden mellan sistnämnda lagringsmål och lagringsmålet för oljelagringsperioden 1963—1969.

Lagerbehovet av drivmedel och eldningsolja

Kommittén utgår i sin bedömning av lagerbehovet från de beräkningar som gjorts av överstyrelsen. I fråga om samtliga områden utom uppvärmningssektorn finner kommittén sig inte böra frångå överstyrelsens förslag. För uppvärmningssektorn räknar man emellertid med ett något lägre alternativ. Beräkningarna baseras på att förbrukningen både i krigs- och avspärrningsfallen nedbringas till lägsta praktiskt möjliga nivå genom ransoneringar. Kommittén understryker därför kraftigt vikten av att ransoneringar är förberedda, så att de snabbt kan sättas in med full verkan.

Kommittén förutsätter i enlighet med direktiven att beredskapslagringen av flygdrivmedel för den civila luftfarten liksom hittills skall ombesörjas av staten och framhåller vikten av att en tillräcklig beredskapslagring kommer till stånd av sådana drivmedel.

Tillgångar inom landet på drivmedel och bränslen

De tillgångar på drivmedel, eldningsolja och andra bränslen som utöver beredskapslagren vid utgången av perioden 1963—1969 står till förfogande för att täcka behoven under krig och avspärrning är kommersiella lager hos raffinaderier, handel och förbrukare, statliga lager av kol, koks och motorbrännolja samt de lager och den produktion av ersättningsbränslen, som kan beräknas förekomma inom landet. Tillgångarna har i princip värderats efter samma grunder som i nu gällande program. Kommittén har inte funnit anledning att frångå överstyrelsens beräkning.

Kommittén har emellertid också undersökt om det inte finns ytterligare lager som bör räknas som tillgångar. En förutsättning har därvid varit att man med tillräcklig säkerhet kan utgå från att sådana lager kommer att finnas tillgängliga om en försörjningskris inträder. Lagren kan dessutom inte räknas med till större del än till vilken de med säkerhet kan beräknas vara gripbara i ett krisläge och kan beaktas i ransoneringsförfarandet. Lager av detta slag kan enligt kommitténs uppfattning endast avräknas mot avspärrningsreserven.

Kommittén finner att dessa förutsättningar uppfylls i fråga om dels lager av eldningsolja för fastighetsuppvärmning som förvaras i fastigheterna, dels lager av motorbrännolja som finns i s. k. farmaggregat hos jordbrukare och åkare m. fl., dels viss del av råolja-lagren hos raffinaderierna. Vid beräkningen av totalmålet för beredskapslagringen har därför hänsyn tagits till förekomsten av dessa lager.

Inhemsk ersättningsproduktion

Då det gäller att fastställa lagringsmålet måste man beakta möjligheten att ersätta importerad olja med inhemska produkter som ved, torv och andra.

Kommittén konstaterar att som ersättning för flytande drivmedel kan endast gas komma i fråga. Gasdrift kräver att fordonen förses med speciell utrustning. Att sätta i gång produktion av sådan utrustning tar så lång tid att gasen inte kan beräknas få någon betydelse för bensin- och motorbrännoljaförbrukningen under de tidsperioder som beredskapslagringen skall täcka.

Gasberedskapen kan dock höjas betydligt om man redan under normala förhållanden framställer vissa verktyg, som behövs för tillverkningen av gasutrustning. Kostnaderna härför uppgår enligt överstyrelsens beräkningar till ca 5 milj. kr. Man framhåller att ju snabbare övergång till inhemska bränslen kan ske, desto större blir uthålligheten. Kommittén anser det därför angeläget att en sådan höjning av beredskapen snarast prövas.

I fråga om ersättning för bränslena finner kommittén, att inhemsk produktion av torv, kol eller skifferolja inte kan påverka lagringsbehovet. Kommittén har inte funnit det tillrådligt att räkna med att importbränslena kan ersättas med brännved annat än i viss begränsad omfattning under den tid, som beredskapslagren är avsedda för.

Kol och koks

Överstyrelsen har i sitt förslag räknat med en ökning av de statliga kokslagren. Detta bränsle behövs för vissa processer där det av tekniska skäl inte kan ersättas med olja. Kommittén utgår från att den beräknade kvantiteten koks anskaffas utom ramen för det lagringsprogram som läggs fram.

Vinterdispens

I de båda hittillsvarande programmen har s. k. vinterdispens medgivits generellt i fråga om eldningsolja. Vinterdispensen innebär, att den föreskrivna kvantiteten eldningsolja i sin helhet måste finnas i lager endast under januari månad varje år. Därefter får kvantiteten trappas ned med högst 10 % fr. o. m. ingången av envar av månaderna februari, mars och april. Under resten av året skall minst 70 % av den föreskrivna kvantiteten hållas i lager. Kommittén föreslår att oförändrade regler skall gälla för det kommande programmet.

Lagringstid och lagringsmål

Kommittén lägger fram tre alternativa förslag till lagringsmål.

Alternativ I motsvarar överstyrelsens förslag omräknat med hänsyn till de beräknade ytterligare lagertillgångar som tidigare redogjorts för. Alternativet innebär att den avsedda tidsmässiga försörjningsuthålligheten uppnås efter fem år dvs. under år 1975. Detta innebär att programperioden blir åren 1970—1974.

Alternativ II syftar likaledes till full lageruppyggnad men under en sjuårsperiod fram till år 1977, dvs. perioden omfattar åren 1970—1976. Kom-

mittén har inte räknat med att lagerbehovet utom för eldningsolja blir större år 1977 än år 1975.

Alternativ III har beräknats så att lagerbehovet för varje produktslag, med undantag för krigsreserven av drivmedel, begränsas till 95 % av alternativ II. Detta betyder att den av statsmakterna fastställda tidsmässiga försörjningsuthålligheten i fråga om avspärrningsreserven inte kan helt uppnås till år 1977.

Kommittén har gjort två varianter av de olika alternativen betecknade a och b. Varianten a innebär en ökad försörjningsuthållighet för uppvärmningssektorn. I variant b har lagringsmålet för uppvärmningssektorn i huvudsak beräknats efter samma grunder som i gällande program. Kommittén har också beräknat vilka volymer av varje produktslag som uppnås om den procentuella andel av prognoserad normalförbrukning år 1970, som lagringsmålet år 1969 (lagringen år 1970) utgör, appliceras på den beräknade förbrukningen år 1975. En sådan uppbyggnad av lagren ger emellertid en klart otillfredsställande ojämnhet i fråga om uthålligheten för de olika produktslagen och är därför inte något realistiskt alternativ. Kommittén har tagit med det endast för kostnadsjämförelsens skull.

Val av alternativ

Med hänsyn till de tekniska svårigheterna att under en femårsperiod genomföra en tillräcklig utbyggnad av anläggningar för den skyddade och lokaliserade lagringen, anser kommittén ett sjuårsalternativ klart vara att föredra. När det gäller valet mellan alternativen förordar kommittén enhälligt alternativ II b.

Krigs- och avspärrningsreservernas lagring

Alltsedan lagringsskyldighet för oljor infördes år 1938 har en strävan varit att krigsreserven skall lagras i skyddade lager, dvs. i utrymmen som är försedda med skydd mot bombanfall och beskjutning. Intill år 1958 svarade staten för utbyggnaden av sådana lagringsanläggningar genom att antingen utföra dem i egen regi eller medge statsbidrag till kommuner och enskilda. Bidragen motsvarade merkostnaden för skyddet.

I samband med omläggningen år 1958 av systemet för beredskapslagringen av oljor infördes skyldighet för företaget med lagringsplikt för drivmedel att lagrhålla krigsreserven av dessa oljeslag i skyddade lagringsutrymmen. Sådan skyldighet föreligger även under den nu löpande lagringsperioden.

I övrigt har i de båda hittillsvarande oljelagringsprogrammen i princip gällt valfrihet för de lagringsskyldiga i vad avser lagrens lokalisering. För programmet 1963—1969 förutsätts att de lagringsskyldiga inom ramen för sina kommersiella intressen beaktar beredskapssynpunkterna på lagrens lokalisering och fortlöpande samråder med tillsynsmyndigheten beträffande sina utbyggnadsplaner.

Lagring av drivmedel

Kommittén anser att den fortsatta utbyggnaden av skyddade anläggningar liksom tidigare i första hand bör inriktas på krigsreserverna av drivmedel. Erforderligt lagringsutrymme för den skyddade lagringen har tidigare bestämts efter en fyllnadsgrad av 80 %. Kommittén föreslår att den framtida utbyggnaden av dessa lagringsutrymmen beräknas efter en fyllnadsgrad av 90 %, vilket innebär att utbyggnadsbehovet blir något lägre. För det kommande programmet bör utrymmen för den skyddade lagringen liksom hittills utföras i form av bombskyddade berganläggningar. Lokaliseringen av dessa anläggningar skall bestämmas av tillsynsmyndigheten. Utbyggnaden av utrymmena bör likformigt fördelas på två etapper.

Lagring av eldningsoljor

Som tidigare nämnts gäller i princip valfrihet för de lagringssskyldiga när det gäller lagring av eldningsoljor. Detta har lett till betydande koncentrationer av ovanjordscisterner till ett begränsat antal orter. En sådan lokalisering passar in i det fredstida konsumtionsmönstret och även i ett avspärrningsläge när utrymningar av tätorter inte förekommer.

Kommittén framhåller dock att man måste beakta, att ett avspärrningsläge även kan innebära att utrymningar måste ske. En lokalisering av lagringen av eldningsoljor, som bättre täcker större inkvarteringsområden är därför ur bl. a. distributionssynpunkt önskvärd. Kommittén finner att en viss styrning av lokaliseringen av det cisternbestånd, som byggs för den fortsatta beredskapslagringen av eldningsolja, är påkallad. En del av krigsreserven av sådan olja bör därför förvaras i utrymmen, som är lokaliserade på ett ur beredskapssynpunkt godtagbart sätt. I denna lokaliserade lagring föreslås även ingå viss mängd motorbrännolja. Kommittén har kommit till den uppfattningen att utrymmena bör förläggas i berg av ekonomiska skäl och med hänsyn till miljövården.

De anläggningar som byggs för denna lagring behöver inte uppfylla samma fortifikatoriska krav som de som gäller för de skyddade lagringsutrymmena för krigsreserven av drivmedel. Uppförandet av anläggningarna bör dock medföra rätt till den särskilda avskrivningen enligt 1958 års förordning om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.

Den föreslagna lokaliserade lagringen förutsätter samgående mellan samtliga berörda lagringspliktiga på liknande sätt som skett för skyddad lagring under de båda hittillsvarande lagringsperioderna. Detta kan lämpligen ske endast i fråga om oljehandeln. För att göra en planmässig utbyggnad av anläggningarna möjlig, bör den kvantitet olja som skall lokaliseras fastställas vid ingången av lagringsperioden. Utbyggnaden av lagringsutrymmena bör även för denna lagring ske etappvis.

För de lagringsskyldiga förbrukarna föreslås ingen ändring i lokaliseringsvillkoren. Kommittén anser dock att en viss del av den ökning av lagringsplikten i fråga om eldningsolja, som inträder för elkraft- och värmeproducerande företag, bör fullgöras genom lagring vid det driftställe som orsakat den ökade lagringsskyldigheten.

Investeringskostnader för föreslagna program

Kommittén redogör ingående för sina beräkningar av investeringskostnaderna för att genomföra de olika alternativa lagringsmålen efter år 1969. Beräkningarna grundar sig på cistern- och varupriser samt fyllnadsgrader, som räknats fram i samarbete med experter inom oljebranschen.

Kostnaderna för cisternanläggningar har för fritt lokaliserade ovanjordscisterner räknats fram med ledning av insamlade uppgifter om kostnaderna för större delen av de anläggningar som byggts under åren 1965—1967 och i vissa fall även under år 1964. Kommittén, som beaktat viss brist och viss osäkerhet i det insamlade materialet föreslår, att den planerade utbyggnaden av dessa ovanjordscisterner för bensin, eldningsolja 3—5 och övriga produkter beräknas efter ett enhetspris av 110, 80 och 65 kr. per m³ cisternvolym.

Som tidigare nämnts föreslår kommittén att vissa kvantiteter drivmedel förvaras i skyddade anläggningar och vissa kvantiteter eldningsolja och motorbrännolja i anläggningar som lokaliseras efter beredskapsmässiga grunder. Med hänsyn till det skydd och den lokalisering som förutsätts beräknas kostnaderna per m³ cisternvolym gå upp till 165 kr. för skyddade anläggningar och till 73 kr. för lokaliserade anläggningar.

Erforderligt lagringsutrymme föreslås för den kommande perioden beräknas efter en något högre fyllnadsgrad, än vad som gällt för innevarande period. För den oskyddade lagringen bör således fyllnadsgraden beräknas till 75 % för drivmedel och 80 % för eldningsolja. Fyllnadsgraden i anläggningar för skyddad och lokaliserad lagring bör beräknas till 90 %.

Tillsynsmyndigheten har f. n. enligt beslut av Kungl. Maj:t möjlighet att medge viss generell nedsättning av lagringsmängden i skyddade anläggningar under förutsättning att motsvarande mängd lagras i ovanjordscisterner. Kommittén utgår från att dessa bestämmelser fortfarande kommer att gälla men förutsätter, att någon generell dispens ej skall komma ifråga för anläggningar som kommer till under den nya lagringsperioden.

Kommittén föreslår, att indexregleringen slopas om en liknande finansieringsmetod, som den som nu tillämpas, skulle komma ifråga för det nya programmet. I stället bör den faktiska kostnadsutvecklingen följas upp.

Olika alternativa metoder har undersökts för beräkningen av varans anskaffningskostnad, lagerpriset. Man har funnit att den enklaste metoden att beräkna detta är att gå ut från importpriserna enligt tullstatistiken. Metoden

ger ett någorlunda tillförlitligt resultat. För att priset vid lagret skall erhållas måste till importpriset läggas hamnavgifter och kostnader för lossning och transport. Importpriset bör dessutom justeras ned dels med hänsyn till eventuella rabatter som inte registreras i importstatistiken och dels med hänsyn till att förekomsten av raffinering inom riket bör resultera i en något lägre medelanskaffningskostnad än den, som återspeglas av importpriset. Kommittén har undersökt storleken av de tillägg som bör göras till importpriset för att lagerpriset skall erhållas. Undersökningen som avser de faktiska kostnaderna år 1967 hos de sju största företagen visar, att ifrågakostnader i medeltal uppgår till ca 5 % av importpriserna. Den nedjustering av importpriset som av angivna skäl bör ske har bedömts vara av ungefär samma storleksordning. Importpriserna enligt importstatistiken bör därför vid valfri förläggning av beredskapslagret kunna anses motsvara varans anskaffningskostnad vid lagret. Med hänsyn till den stora prisskillnaden mellan de olika kvaliteterna inom produktgruppen eldningsolja 3—5 föreslår kommittén, att priserna för dessa olika kvaliteter vägs med utgångspunkt från den faktiska fördelningen av importen.

För de kvantiteter som skall lagras i skyddade eller beredskapsmässigt lokaliserade anläggningar har kommittén gjort en särskild beräkning beträffande storleken av de tillägg för lossning, frakt etc. som bör göras till importpriset för att lagerpriset skall erhållas. Kommittén har funnit att dessa tillägg bör beräknas till ca 12 kr. per m³ vara.

De varupriser som enligt kommittén bör tillämpas vid beräkning av kostnaderna för det kommande lagringsprogrammet utgör för bensin 137, fotogen 132, motorbrännolja 102, eldningsolja 1—2 102 och eldningsolja 3—5 65 kr. per m³. För skyddad och lokaliserad lagring tillkommer 12 kr. per m³. Med hänsyn till vinterdispensen kan varukostnaden för eldningsolja beräknas till 85 % av den för januari fastställda lagringsmängden.

Med dessa beräkningsgrunder blir investeringskostnaderna jämte merkostnaderna för skyddad och lokaliserad lagring för de olika alternativen följande:

Alternativ	Totalt milj. kr.	Per år milj. kr.
I a	873	174,6
I b	699	139,7
II a	940	134,3
II b	758	108,2
III a	791	113,0
III b	617	88,2
Jämförelsealternativet	415	82,9

Kommittén framhåller att den tidigare berörda tillverkningen i fredstid av vissa verktyg för produktion av gengasutrustning skulle kunna nedbringa kostnaderna i samtliga alternativ med ca 11 milj. kr.

Utöver de nämnda investeringskostnaderna tillkommer utgifter av löpan-

de natur för underhåll och drift av beredskapslagren. Dessa utgifter beräknas uppgå till högst 30 milj. kr. om året i början på perioden och till högst 45 milj. kr. om året i slutet på perioden. I beloppen är vidare inte inräknat kostnaderna för ökad beredskapslagring av koks.

Med utgångspunkt från de kalkylförutsättningar som tillämpats har kommittén beräknat merkostnaderna för den skyddade och beredskapsmässigt lokaliserade lagringen i jämförelse med lagring utan krav på fortifikatoriskt skydd och med valfri lokalisering. Beräkningarna visar att merkostnaderna i alternativet II b utgör ca 80 milj. kr., dvs. ca 11,5 milj. kr. om året.

Lagringsskyldighet för stadsgasindustrin och beredskapslagring av gasol

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar har i sin tidigare nämnda utredning föreslagit att lagringsskyldighet skall införas för stadsgasindustrins råvaror och för gasol. I enlighet med sina direktiv har kommittén övervägt dessa frågor och därvid grundat sina bedömningar på överstyrelsens beräkningar av lagerbehovet.

Lagringsskyldighet för stadsgasindustrin

Enligt 1957 års oljelagringsförordning är stadsgasverken skyldiga att hålla beredskapslager av råvaror för gasframställning endast i det fall råvaran utgörs av eldningsolja och förbrukningen härav uppgår till sammanlagt minst 15 000 m³ under en treårsperiod. Lagringsmängden bestäms därvid enligt samma regler, som gäller för övriga lagringsskyldiga. Med hänsyn till stadsgasens betydelse för energiförsörjningen i städer med gasverk föreslog 1961 års oljelagringskommitté en särskild beredskapslagring av gasverksbränslen. Härvid utgick kommittén från att endast behoven av stadsgas under avspärrning skulle tillgodoses. Någon krigsproduktion av gas förutsågs ej bli aktuell med hänsyn till planerad utrymning av städer med gasverk. Statliga finansieringsbidrag för gasverkens beredskapslagring ansågs ej böra utgå.

Riksdagen beslöt (prop. 1962: 194) att någon särskild lagringsplikt inte skulle åläggas stadsgasindustrin. Det förutsattes då att överenskommelse skulle träffas mellan industrin och tillsynsmyndigheten om frivillig lagring av förgasningsbränslen. Den strukturändring som under senare år ägt rum inom gasverksindustrin har medfört, att frågan inte kunnat lösas på avsett sätt.

Utvecklingen inom stadsgasindustrin

Av de tretton stadsgasverk som nu är i drift har elva egen produktion, medan två får sin gas från närbelägna städer. Produktionen är baserad på petroleumprodukter vid nästan samtliga mindre och medelstora verk. De tre

största verken, som fortfarande baserar sin produktion på kol, kommer att ändra sin råvarubas till lätta petroleumprodukter under åren 1969—1973. Under perioden 1970—1974 beräknas stadsgasproduktionen eventuellt komma att försvinna i två städer. Förhållandena i ett par andra städer är ovissa.

Resultatet av en undersökning som gjorts angående stadsgasframställningen under åren 1967, 1970 och 1977 utvisar att framställningen av stadsgas, som år 1967 uppgick till 268,2 milj. m³ väntas bli ungefär oförändrad eller ca 265 milj. m³ vid mitten av 1970-talet.

Produktionen kommer att från början av 1970-talet till övervägande del baseras på lättbensin. Gasol utnyttjas huvudsakligen av två stadsgasverk.

Förslag till lagringsskyldighet

Den strukturella omdaning av stadsgasindustrin har nu gått så långt att utvecklingen fram till mitten av 1970-talet med tämligen stor säkerhet kan överblickas. Enligt kommitténs uppfattning bör därför frågan om gasverkens lagringsskyldighet nu lösas.

Kommittén föreslår att gasverken åläggs en lagstadgad skyldighet att lagra råvaror för gasframställning. Denna beredskapslagring bör, med hänsyn till ändrade planer för utrymning av städer med gasverk, tillgodose behoven under såväl avspärrning som krig med samma uthållighet som fastställs för oljor.

Investeringskostnaderna för att genomföra denna beredskapslagring för gasverken har i 1969 års prisläge beräknats till 18,7 milj. kr. för varianten b av de föreslagna lagringsmålen för oljor. Härvid har kommittén utgått från att två av gasverken enligt nu föreliggande planer utför berggrumsanläggningar för lagring av lättbensin och gasol, medan övrig lagring sker i ovanjordscisterner.

Kommittén föreslår, att gasverkens lagringsskyldighet anges i procent av förbrukningen. Lagringsmängden bör beräknas med utgående från det närmast föregående årets råvaruåtgång.

Då likformighet bör föreligga mellan gasverksbränslen och eldningsolja förutsätter kommittén, att lagringsprocenttalet fastställs att motsvara den variant, som i fråga om ransoneringsnivå kommer att gälla för oljor.

Kommittén framhåller att den utbyggnad av cisternutrymmen som behövs för att gasverken skall kunna fullgöra den föreslagna lagringsskyldigheten medför, att denna inte kan träda i kraft omedelbart. Ej heller bör något etappmål fastställas med hänsyn till den tid som krävs för utbyggnaden av berggrum. Om lagringsmålet fastställs enligt alternativ I, bör gasverkens lagringsplikt inträda fr. o. m. den 1 januari 1975. Väljs alternativ II eller III bör detta ske den 1 januari 1977.

Någon åtskillnad i lagringssätt mellan behoven för krig och avspärrning är inte motiverad med hänsyn till gasverkens utsatta läge under krigsför-

hållanden. Gasverken bör därför få frihet att välja den lagringsform som i det enskilda fallet är bäst lämpad. Då möjligheterna för gasverken att i ett krisläge upprätthålla produktionen är beroende av omedelbar tillgång till råvaror, bör emellertid det kravet uppställas, att en viss del av cisternutbyggnaden förläggs i anslutning till gasverket eller i varje fall på den ort där gasverket är beläget.

Kommittén föreslår att stadsgasverkens lagringsplikt skall inträda den 1 januari 1977. Lagringsmålet bör fastställas enligt samma alternativ som föreslås för oljor, dvs. II b. Lagringsplikten bör regleras genom särskilda bestämmelser i oljelagringsförordningen.

Beredskapslagring av gasol

Gasol har under senare år funnit allt större användning i Sverige. Under perioden 1960/1966 ökade årskonsumtionen från ca 26 000 ton till drygt 63 000 ton. Under år 1966 svarade storindustrin för ca 70 % av den totala gasolförbrukningen, hushåll, småindustrier m. fl. för drygt 27 %, medan återstoden levererades som motorgasol.

Kommittén har vid sina undersökningar funnit, att gasolbehovet under krig och avspärrning har sådan betydelse, att även det bör tryggas genom beredskapslagring.

Aktuellt försörjningsläge

Gasol produceras vid två av landets tre raffinaderier samt vid den petrokemiska anläggningen i Stenungsund. Årsproduktionen uppgår f. n. till drygt 100 000 ton. Viss import och export förekommer. För år 1968 visar försörjningsbalansen ett exportöverskott av ca 9 000 ton och en årsförbrukning av ca 90 000 ton.

För lagring av gasol finns förutom cisternanläggningar ovan jord hos tillverkare och säljare även vissa bergrum.

Förslag till beredskapslagring

En undersökning av kommittén tyder på att en fortsatt konsumtionsökning av gasol är vänta, särskilt inom industrisektorn och vid stadsgasverken. Bortsett från sistnämnda behov bedöms normalårsförbrukningen i mitten av 1970-talet komma att uppgå till 125 000—150 000 ton.

Kommittén har beräknat behovet av gasol under krig och avspärrning och därvid förutsatt att oundgängliga behov skall kunna tillgodoses med samma uthållighet för krig och avspärrning som gäller för olja. Några mera avsevärda förändringar i krisförbrukningen av gasol under de närmaste åren efter år 1975 förutses inte. Kommittén räknar med samma lagringsbehov för år 1977 som för år 1975.

Som tidigare nämnts föreslår kommittén att en del av råoljelagren med viss fördelning på färdigvaror betraktas som gripbar tillgång. Gasolinnehållet i denna råolja har till största delen kalkylerats som tillgång vid beräkning av lagringsmålet för gasol och för resterande del avräknats som kommersiellt lager i kalkylen för beräkning av stadsgasverkens råvarulagring. Till detta kommer kommersiella handelslager av gasol i mitten av 1970-talet.

Gasol måste lagras antingen under tryck eller i nedkyllt tillstånd. Gasollagring blir därför dyr. Med hänsyn till den betydande kostnadsbesparing som kan uppnås vid gasollagring i större bergrum föreslår kommittén att ett centrallager byggs för gemensam lagring av såväl krigsreserven som en del av avspärrningsreserven. Resterande beredskapslager bör få lokaliseras fritt.

Kommittén har funnit att om gasolkonsumtionen räknas om till att motsvara 15 000 m³ eldningsolja under en treårsperiod kommer högst ett par industriföretag att bli lagringsskyldiga enligt oljelagringsförordningen. Med hänsyn därtill och till att gasollagring i små cisterner ovan jord är jämförelsevis dyr, anser kommittén det inte ekonomiskt försvarbart att i fråga om gasol införa bestämmelser om lagringsplikt för sådana förbrukare som avses i 6 § oljelagringsförordningen. Kommittén föreslår att lagringsskyldigheten skall åvila säljare som avses i 5 § och importerande förbrukare som avses i 6 § första stycket. Beträffande återförsäljare enligt 5 § andra stycket föreslås att lagringsskyldigheten begränsas till dem, som har en årlig försäljning av minst 1 000 ton gasol. Någon liknande begränsning bör av konkurrensskäl inte medges importörerna.

Om hela beredskapslagringen av gasol förutsätts komma att ske i berg- rum blir investeringskostnaderna totalt 27,5 milj. kr., varav ca 19,8 milj. kr. för det nämnda centrallagret och ca 7,7 milj. kr. för de fritt lokaliserade lagren.

Om den fritt lokaliserade gasollagringen i stället skall fullgöras i större ovanjordscisterner beräknas totalkostnaden öka med ca 8 milj. kr. till drygt 35 milj. kr.

Enligt de upplysningar kommittén har fått bör gasol kunna långtidslagras utan omsättning. Varan lämpar sig således väl för statlig beredskapslagring. Kommittén föreslår därför att centrallagret helt ombesörjs av staten. Det bör ankomma på överstyrelsen för ekonomiskt försvar att göra framställningar om anslag för att bygga anläggningen. Varan bör anskaffas genom anlåtande av den rörliga kredit som riksdagen ställt till förfogande för överstyrelsens beredskapslagring.

Det föreslagna centrallagret bör vara helt uppfyllt med gasol den 1 januari 1975. Beträffande den fritt lokaliserade lagringen bör gälla en successiv årlig uppbyggnad med början den 1 januari 1971. För att tillkommande importörer, tillverkare och säljare av gasol skall arbeta under lika konkur-

rensförhållanden, som de vilka redan är verksamma på marknaden, bör lagringsskyldigheten fördelas mellan de lagringspliktiga efter så aktuell marknadsfördelning som möjligt. Sålunda bör lagringsskyldigheten för gasol för år 1971 baseras på marknadsandelen under år 1969, lagringsskyldigheten för år 1972 på andelen under år 1970 osv.

Lagringsplikten för gasol bör regleras genom särskilda bestämmelser i oljelagringsförordningen.

Finansieringsfrågor

Motorbensin, fotogen, motorbrännolja och eldningsolja

Tidigare har redogjorts för finansieringen av 1958—1962 års och 1963—1969 års oljelagringsprogram. Av redogörelsen framgår att staten i stor utsträckning bidragit till finansieringen av beredskapslagringen. Bidragen beräknas uppgå till ca 60 % av investeringskostnaderna. För att fullfölja programmen har riksdagen anvisat 350 milj. kr. för perioden 1958—1962 och 439 milj. kr. för perioden 1963—1969.

Den del av investeringskostnaderna, som inte täckts av statliga bidrag, liksom kostnaderna för de löpande underhålls- och driftkostnaderna för beredskapslagren, har tagits ut genom pristillägg på oljeprodukterna. Pristillägget för de direkta investeringskostnaderna har beräknats gå upp till ca 0,4 öre per konsumerad liter olja. Detta pristillägg har inte tagits ut vid leveranser till lagringspliktiga konsumenter.

Kommittén framhåller fördelarna med att lagringen huvudsakligen sköts av oljehandeln och vissa större konsumenter av olja. Lagringen kan ske i anslutning till den normala kommersiella distributionen och förbrukningen. Sakkunskapen hos de företag som sysslar med olja kan utnyttjas. Företrädare för de lagringsskyldiga har under utredningsarbetet ställt sig positiva till att fortsätta att sköta beredskapslagringen. Kommittén finner denna inställning värdefull och utgår från att den nuvarande ordningen för lagringen skall bibehållas.

Mot denna bakgrund anser kommittén att två metoder för finansieringen står till buds. Den ena är prisvägsmetoden. Den betyder att konsumenterna av olja direkt och indirekt i princip får stå för kostnaderna. Den andra metoden är statlig finansiering. Den innebär att kostnaderna slås ut på skattebetalarna med den fördelning som olika skatteregler ger. Vidare kan liksom nu en kombination av båda metoderna användas.

Som tidigare nämnts har de lagringsskyldiga såväl i tidigare som nu löpande lagringsprogram förutsatts svara för investeringskostnader för lagring till ett belopp som motsvarar 0,4 öre per liter av årsförbrukningen.

Kommittén har med ledning av konsumtionsprognosen för den kommande lagringsperioden beräknat de intäkter, som ett uttag av 0,4 öre per konsumerad liter skulle ge. Beräkningen ger ett genomsnittligt årligt be-

lopp av ca 122 milj. kr. för perioden 1970—1974 och 129 milj. kr. för perioden 1970—1976.

Om dessa intäkter jämförs med årskostnaderna för de olika alternativ som kommittén diskuterar visar det sig, att full täckning för investeringskostnaderna inte erhålls i alternativen I a, I b och II a. De belopp, som återstår att finansiera är för alternativ I a ca 53 milj. kr., för alternativ I b ca 18 milj. kr. och för alternativ II a ca 6 milj. kr. Däremot uppnås full kostnadstäckning för övriga alternativ, inklusive det av kommittén förordade alternativ II b. Detta alternativ medför följaktligen en kostnadsmässig belastning för oljebranschen, som inte överstiger vad som ansågs möjlig vid tillkomsten av de båda tidigare programmen.

Vissa av de lagringsskyldiga konsumenterna, som konkurrerar med utländska företag, kan ha svårigheter att täcka in kostnaderna för beredskapslagringen i priserna på sina produkter. Kommittén framhåller dock att belastningen per m³ olja under den nya perioden för dessa konsumenter snarast torde komma att understiga vad som beräknades vid tillkomsten av det nu löpande programmet.

De totala investeringskostnaderna för den egentliga industrin uppgår enligt kommitténs beräkningar till inemot 20 milj. kr. om året under sjuårsperioden. Om kostnaderna slås ut på en normal avskrivningstid, minskas dock årskostnaden kraftigt. Kommittén utgår från att oljehandelns leveranser till de lagringsskyldiga storkonsumenterna, liksom under de båda hittillsvarande programmen, kommer att ske utan pristillägg för kostnader för beredskapslagringen.

Under förutsättning att alternativet II b antages, finner kommittén det möjligt att gå över till finansiering enligt prövingsmetoden. Kommittén föreslår dock att undantag görs för de merkostnader som uppkommer för den skyddade lagringen och för oljehandelns lokaliserade lagring.

Merkostnaderna för den skyddade lagringen har hittills burits av staten. Kommittén anser att så bör ske även i fortsättningen. Skälet till detta är bl. a. de lokaliseringskrav som gäller för de skyddade lagringsutrymmena. Kommittén anser att samma skäl för statlig finansiering föreligger även i fråga om merkostnaderna för den föreslagna lokaliserade lagringen. De krav på lokalisering av delar av vissa storkonsumenters beredskapslager som kommittén föreslår är av annan art och synes därför inte böra föranleda statliga bidrag.

De merkostnader som kommittén sålunda föreslår att staten skall finansiera utgör, som framgår av det föregående, sammanlagt ca 80 milj. kr., dvs. 11,5 milj. kr. om året under sju år. Bidragen bör som hittills utgå i form av ränte- och amorteringsfria lån och i övrigt på samma villkor som nu gäller.

Reservation av ledamoten Wadell

Reservanten ansluter sig inte till majoritetens förslag om finansieringen av det kommande programmet. I reservationen framhålls bl. a. att huvudparten av de lagringsskyldiga förbrukarna arbetar under en hård internationell konkurrens, som bestämmer prissättningen på företagens produkter. Detta innebär att det inte finns möjligheter att genom pristillägg ta ut kostnaderna för beredskapslagringen. Vidare framhålls, att man vid bedömningen av oljelagrings ekonomiska konsekvenser för företagen måste ta hänsyn till alla statliga pålagor. Det är den totala kostnadsbelastningen som bestämmer företagets konkurrensförmåga. Särskilt bör uppmärksammas att många av de företag som får kostnader för tvångslagringen även drabbas av energiskatt.

Reservanten delar majoritetens mening att statsbidrag bör utgå till merkostnader för skyddad och lokaliserad lagring. Han framhåller emellertid att de lagringspliktigas kostnader i övrigt för tvångslagringen till stor del är av i princip samma slag som dessa merkostnader, nämligen kostnader för landets försvar och beredskap. Detta gäller till fullo kostnaderna för den i lagren ingående krigsreserven och till en avsevärd del kostnaderna för avspärrningsreserven.

Enligt reservantens mening bör statliga bidrag utgå inte bara till nämnda merkostnader utan även till de lagringspliktigas övriga kostnader för tvångslagringen. Med hänsyn till att oljehandeln biträtt majoritetsförslaget kan emellertid bidragen begränsas till oljelagringspliktiga industriföretag.

Reservanten föreslår i första hand, att staten lämnar bidrag till lagringspliktiga förbrukare med procentuellt sett ungefär samma bidragsbelopp som utgått under de båda hittillsvarande utbyggnadsperioderna.

I andra hand föreslår han att det bidragsbelopp som staten totalt ställer till förfogande för oljelagringen, bortsett från gasol, fördelas lika mellan oljehandeln och industrin enligt de närmare grunder som kan fastställas vid särskilda överläggningar mellan staten och företrädare för de lagringskyldiga.

Stadsgas

Kostnaderna för den uppbyggnad av lagringen av råvara för stadsgasindustrin som kommittén föreslår har beräknats till 18,7 milj. kr., dvs. 2,7 milj. kr. om året eller ca 1 öre per m³ såld gas. Belastningen blir dock olika för skilda gasverk.

Kommittén framhåller att samtliga gasverk, som kan komma att omfattas av en lagringsplikt, är kommunala. Om skattefinansiering skall förekomma, ligger det därför lika nära till hands att den sker genom kommunal som genom statlig beskattning.

Enligt kommitténs uppfattning har de verk som är i färd med att gå över till annan råvara haft anledning att räkna med beredskapslagring vid plane-

ringen av sina investeringar. Härtill kommer att den föreslagna lagringsskyldigheten inte avses träda i kraft förrän vid sjuårsperiodens utgång. Verken bereds alltså en förhållandevis lång tid att anskaffa medel för finansieringen. Om kostnaderna slås ut på en normal avskrivningstid, minskas dessutom årskostnaden kraftigt. Kommittén finner därför inte anledning föreslå att statligt stöd skall utgå till beredskapslagring av råvara för stadsgas.

Gasol

Investeringskostnaderna för den beredskapslagring av gasol som enligt kommitténs förslag skall åvila de lagringsskyldiga uppgår till ca 7,7 milj. kr., dvs. 1,1 milj. kr. per år. Detta motsvarar omkring 10 kr. per ton. Enligt kommitténs bedömning är denna kostnadsbelastning inte större än att den kan bäras utan statliga bidrag.

Övergångsbestämmelser

Förslaget till finansiering innebär att den som först under den kommande perioden blir lagringsskyldig skall bygga upp beredskapslager utan statsbidrag. Han kommer därigenom i sämre ställning än den som nu är lagringsskyldig och som kan bygga upp sitt beredskapslager med statsbidrag.

Kommittén har diskuterat frågan om särskilda övergångsbestämmelser bör införas för att tillgodose rättvisesynpunkter gentemot nytillkommande lagringsskyldiga. Den har därvid kommit till slutsatsen att bidrag inte bör utgå till dessa lagringsskyldiga. Skulle orättvisor som är direkt stötande ur konkurrenssynpunkt uppstå bör det dock vara tänkbart att i någon mån jämka lagringsskyldigheten inom ramen för gällande dispensregler. Dispensreglerna bör utnyttjas endast i strängt begränsad omfattning och endast övergångsvis.

Vissa särskilda frågor

Med hänsyn till erfarenheterna av nuvarande oljelagringsprogram har kommittén tagit upp vissa frågor till särskild granskning.

I fråga om kretsen av lagringsskyldiga, grunderna för statliga myndigheters lagring samt möjligheten till inlagring hos annan lagringsskyldig har granskningen lett till att kommittén inte anser sig ha anledning föreslå ändringar i nuvarande bestämmelser. Kommittén har även diskuterat oljelagringsrådets ställning och finner inte skäl föreslå att rådet avskaffas.

I det följande redovisas överväganden i speciella frågor, som tidigare kortfattat berörts eller som kommittén enligt sina direktiv och särskilt beslut har haft att ta ställning till.

Fasta eller procentuella lagringsmål

En följsam anpassning av beredskapslagringen till utvecklingen av krisbehoven framstår som önskvärd från beredskapssynpunkt. En sådan anpassning synes möjlig om lagringsskyldigheten fastställs enligt principerna i 1938 års oljelagringsförordning, dvs. som ett procenttal av tidigare försäljning och förbrukning.

Kommittén har i sina överväganden om övergång från fasta till procentuella lagringsmål funnit att den långsiktiga planering, som erfordras för att uppföra anläggningar för skyddad och lokaliserad lagring, begränsar de lagringsskyldigas möjligheter att möta årliga fluktuationer i lagringsplikten. Med hänsyn härtill anser kommittén att denna lagring liksom hittills bör bestämmas i fasta volymer.

Kommittén finner det emellertid tänkbart att målen för den del av den oskyddade lagringen, som får lokaliseras fritt fastställs efter procentuella grunder. Näringslivets representanter i kommittén har dock med skärpa understrukit fördelarna med nuvarande system. Kommittén föreslår därför inte någon ändring för denna del av lagringen.

Dispens att lagra råolja

Raffinaderiernas råoljelager kan f. n. efter dispens enligt 10 § oljelagringsförordningen användas för fullgörande av beredskapslagringsskyldigheten genom att de får ersätta viss del av beredskapslagret av färdigprodukter för avspärningsfallet. Sådan dispens har lämnats samtliga raffinaderier.

Råolja bör inte heller i fortsättningen ingå i krigsreserven. Man måste räkna med att raffinaderierna kan sättas ur stånd att tillverka färdigprodukter redan i inledningsskedet av ett krig. Råoljelagren utgör däremot en värdefull del av försörjningsreserven för avspärningsfallet. Den kan utnyttjas mer flexibelt än lager av färdigprodukter och kan inom vissa gränser användas för tillverkning av de oljeslag som behovet är störst av. Att lagra råolja kan också vara ekonomiskt fördelaktigare än att lagra färdigprodukter.

Som tidigare nämnts har kommittén vid beräkningen av behovet av lagerökning för den kommande lagringsperioden betraktat en viss del av råoljelagren såsom gripbara färdiga produkter. Denna råoljevolymer får inte räknas raffinaderierna till godo vid fullgörande av lagringsskyldighet under den kommande perioden. Den bör dock vid periodens början fastställas till en lägre kvantitet och sedan successivt ökas samtidigt som dispensmöjligheterna minskas i motsvarande grad. Ökningen bör fördelas jämnt under en femårsperiod oavsett om den kommande lagringsperioden skulle bli längre.

Den från raffinaderiernas dispensmöjligheter borträknade råoljan bör varje år fördelas av tillsynsmyndigheten mellan dessa företag. Fördelningen

bör grundas på raffinerad mängd råolja under närmast föregående kalenderår.

Förslaget innebär att oljeföretag med raffinaderi för att fullgöra sin lagringsskyldighet av färdigprodukter får tillgodoräkna sitt lager av råolja endast till viss del. Den begränsningen bör liksom hittills gälla, att de mängder av olika oljeslag, som ifrågavarande företag åläggs förvara i skyddade utrymmen eller inom ramen för annan lokaliserad lagring bör lagrhållas som färdigprodukter. Vidare bör den lagring utgöras av färdigprodukter som sådant oljeföretag åtager sig för annan lagringsskyldig.

Kontrollstation

Om det föreslagna sjuårsprogrammet väljs bör det i begränsad utsträckning omprövas vid en s. k. kontrollstation ungefär i mitten av perioden. Denna omprövning skall inte gälla lagringssystemets principiella uppbyggnad utan vara begränsad till bedömningar beträffande prognoserna över fredskonsumtionen av olja, krigs- och avspärrningsbehovens storlek samt avdragsposternas storlek. Kommittén vill särskilt peka på att de beslut som kan ha fattats vid lagringsperiodens början i fråga om skyddad och lokaliserad lagring inte bör ändras under perioden. Omprövningen bör inte avse programmets finansiering.

För prövningen bör Kungl. Maj:t sätta till en särskild kontrollgrupp. Om prövningen visar att förutsättningarna för de beslut om oljelagringen som fattats vid periodens början ändrats i något betydelsefullt avseende, bör gruppen lägga fram förslag om de ändringar i systemet som behövs.

Med hänsyn till att omprövningen skall vara begränsad bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de ändringar som kan föranledas av prövningen. Tidpunkten för omprövningen bör väljas så att resultatet föreligger vid årsskiftet 1973/74. En eventuell ändring av lagringsmålet kan då beaktas när årsmålen för 1975 och senare år bestäms.

Fiskefartygs oljeförbrukning

I överensstämmelse med riksdagens beslut överlämnade Kungl. Maj:t den 29 november 1968 till kommittén en motion angående befrielse för fiskefartyg i utrikes trafik från avgiftsskyldighet beträffande oljelagringen. (1968: II: 592, SU 60, rskr 341).

I motionen förordas en författningsändring, som medger befrielse från avgiftsskyldigheten beträffande oljelagring för fiskefartyg så att allt yrkesmässigt fiske som sker utanför svenskt territorialvatten blir jämställt med övrig utrikes trafik.

Enligt bestämmelserna i oljelagringsförordningen är förbrukare inte lagringsskyldig för den olja som förbrukats vid fartygs drift i utrikes trafik. Från det oljelagringsförordningen trädde i kraft har bestämmelserna till-

lämpats så, att fiskefartygs oljeförbrukning inte ansetts utgöra förbrukning vid fartygs drift i utrikes trafik.

Kommittén anför bl. a. att grunden till undantagsregeln för fartyg i utrikes trafik uppenbarligen är att sjötrafiken mellan Sverige och utlandet inte väntas kunna upprätthållas i krislägen och att skäl därför saknas att beredskapslagra olja för sådan trafik. I fråga om fiskefartygen är läget ett annat. Fisket beräknas pågå i stor utsträckning även i krislägen och kan då ha stor betydelse för folkförsörjningen. Behovet av drivmedel för fisket måste därför medräknas när beredskapslagren av olja fastställs.

Om fisket befrias från de beredskapsavgifter som oljehandeln tar ut av förbrukare ökas i motsvarande mån belastningen på andra grupper som bidrar till finansieringen av oljelagringen. Enligt kommitténs uppfattning är inte en sådan omfördelning motiverad av något förhållande som hänför sig till beredskapslagringens konstruktion. Motivet skulle i stället vara ett allmänt önskemål att stödja fisket. Om ett sådant stöd skall lämnas bör det ske i andra former. Kommittén har därför inte funnit anledning föreslå några nya bestämmelser om fiskefartygs oljeförbrukning.

Oljeavgift

Tidigare har redogjorts för förordningen om oljeavgift m. m.

De av kommittén beräknade oljeavgifterna för den kommande lagringsperioden framgår av följande tabell:

Varuslag och lagringssätt	Oljeavgift kr./m ³	
	nu gällande	beräknad
Bensin	35	33
Fotogen	31	23
Motorbrännolja	26	20
Eldningsolja 1—2	24	18
Eldningsolja 3—5	25	21
Gasol	—	119 (avser kr./ton)
Tillägg för skyddad lagring	6	9
Tillägg för lokaliserad lagring ..	—	2

Kommittén föreslår att oljeavgifterna för det kommande programmet bestäms till de belopp som beräkningarna visar. Avgifterna bör ändras om kostnaderna för att hålla lager av olja skulle undergå några mera avsevärda förändringar. Någon oljeavgift för råvara för stadsgas anser kommittén inte nödvändig. Oljeavgifterna bör debiteras av tillsynsmyndigheten och tillfalla statsverket.

Sysselsättningsfrågan

Kommittén har undersökt hur en eventuell utbyggnad av anläggningar för beredskapslagring kan utnyttjas för att bereda arbete vid en konjunkturell eller säsongsmässig nedgång i sysselsättningen.

Vid genomgången av en preliminär plan för utbyggnaden av skyddade och lokaliserade anläggningar har kommittén sökt bedöma sysselsättnings-effekten såväl med hänsyn till arbetenas art som till de orter som avses komma i fråga. I fråga om arbetenas art torde sysselsättningseffekten bli sådan att det finns intresse för den hos arbetsmarknadsmyndigheterna. Detta gäller främst sprängnings- och övriga anläggningsarbeten, medan inredningsarbetena synes mindre ägnade som sysselsättningsobjekt. Vad gäller de orter som upptagits i planen torde vissa av dessa f. n. inte ha behov av att tillföras nya arbetsobjekt.

Kommitténs överväganden har givit vid handen, att vid en konjunkturrell eller säsongmässig nedgång i sysselsättningen kan utbyggnaden av oljelag-ringsanläggningar fogas in i de olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder som i det aktuella läget kommer i fråga. Detta får emellertid inte föranleda att anläggningarna inte byggs ut i den takt som beredskapen kräver. Kommittén vill särskilt framhålla, att det torde vara av värde, att utbyggnaden av det föreslagna lagret för gasol sker i samarbete med arbetsmarknadsmyndigheterna.

Remissyttrandena

Behov av fortsatt lagring

Remissinstanserna har inte någon erinran mot kommitténs uppfattning om behovet av fortsatt beredskapslagring.

Överbefälhavaren delar dock inte kommitténs bedömning att atomkraftens utveckling på längre sikt kan minska Sveriges importberoende. Han påminner om att atomkraftverken inte torde komma att förses med erforderligt fortifikatoriskt skydd. Detta för med sig, att utbyggnaden av atomkraften inte bör påverka den fortsatta beredskapslagringen av olja.

Beräkning av lagerbehov och lagringsmål

Kommitténs beräkningar av lagerbehov, tillgångar inom landet på drivmedel och bränslen samt inhemsk ersättningsproduktion föranleder kommentarer och vissa erinringar från flera statliga remissinstanser.

Förslaget om ökad ransoneringsberedskap biträds således av *överbefälhavaren*, *transportnämnden*, *kommerskollegium* och *överstyrelsen för ekonomiskt försvar*.

I egenskap av ansvarig myndighet för planläggningen av en drivmedelsransonering framhåller *transportnämnden*, att nämnden för denna verksamhet behöver tillföras ökade personella och ekonomiska resurser.

De beräkningar av lagerbehovet, som gjorts av överstyrelsen för ekonomiskt försvar och som legat till grund för kommitténs arbete,

är enligt *överbefälhavaren* för krigsmaktens del baserade på äldre bedömningar. En revidering i början av år 1969 av krigsmaktens bedömda framtida förbrukning visar sig innebära sådana ändringar att en ökning av lagringsmålen erfordras. Hänsyn till krigsmaktens beräknade ökade förbrukning bör därför tas innan de slutliga lagringsmålen fastställs.

Överbefälhavaren betonar vikten av att lagringen av flygdrivmedel för civilt bruk förs upp till samma nivå som övrig beredskapslagring.

Kommitténs beräkningar av vissa tillgångar av drivmedel i farmaggregat som gripbara lager i händelse av ett krisläge möter invändning från *jordbruksnämndens* sida. I sina interna planer för en drivmedelsransonering på jordbrukets område har nämnden räknat med dessa lager som tillgångar, utöver de tilldelningar, som ställs till jordbrukets förfogande i ett krisläge. Nämnden anser därför att tillgångarna av olja i farmaggregat även framdeles bör undantagas vid beräkning av de drivmedelsmängder som skall beredskapslagras. Det kan vidare enligt nämnden sättas i fråga om nämnda tillgångar är så stora, som kommittén räknat med.

Den föreslagna förbättringen av gengasberedskapen biträds av *överbefälhavaren*, *transportnämnden*, *jordbruksnämnden*, *kommerskollegium*, *överstyrelsen för ekonomiskt försvar* och *Svenska petroleum institutet*. *Jordbruksnämnden* anför sålunda att del av jordbrukets naturliga rytm följer, att man inom denna sektor, i likhet med uppvärmningssektorn, inte kan planera för krigs- och avspärrningsperioder var för sig. Jordbrukets livsmedelsbehov måste kunna tillfredsställas oavsett periodindelning, om en godtagbar livsmedelsförsörjning skall kunna säkerställas. Om jordbrukets uthållighet skall kunna begränsas till de tidsnormer som gäller för övriga delar av totalförsvaret, fordras en hög gengasberedskap. Denna beredskap måste vara sådan, att jordbrukets traktorer och övriga motordrivna redskap hinner ställas om till gengasdrift under den tid andra drivmedel ännu finns tillgängliga.

Den lagringstid och det lagringsmål, som det av kommittén förordade alternativet II b innebär, har i stort sett inte föranlett erinringar från remissinstanserna.

Överbefälhavaren anser dock att en höjning bör ske av bränslelagringen. Han erinrar vidare om, att det förordade alternativet bygger på förutsättningen att lagerbehovet är detsamma år 1977 som år 1975. Detta innebär en sänkning av uthålligheten för drivmedel. Om den principiellt föreslagna målsättningen skall genomföras bör därför antingen alternativ I väljas, eller en uppräknig av lagerbehov och lagringsmål till 1977 års nivå ske i alternativ II. *Överbefälhavaren*, som har full förståelse för önskemålet om en sjuårig lagringsperiod föreslår att alternativet II a räknas upp i fråga om drivmedlen och läggs till grund för planeringen. Den av kommittén föreslagna kontrollstationen bör ingå i planeringen. *Överbefälhavaren* kan, om praktiska skäl talar därför, godtaga alternativet II a i den nuvarande

utformningen. En förutsättning för detta är dock att man vid kontrollstationen, i motsats till kommitténs förslag, också kan företaga ändringar i planeringen av utbyggnaden av skyddade anläggningar.

De prognoser som lades till grund för beredskapslagringen av olja under lagringsperioden 1963—1969 har enligt *jordbruksnämnden* i fråga om jordbrukets drivmedelsbehov visat sig behäftade med stora fel. Den markanta övergången från bensin- och fotogentraktorer till dieseltraktorer har medfört att de kvantiteter motorbrännolja, som numera förbrukas inom jordbruket, inte motsvaras av en proportionell beredskapslagring av detta drivmedelsslag. Nämnden anser en väsentlig ökning av lagren av motorbrännolja ofrånkomlig och konstaterar därför med tillfredsställelse att kommittén i samtliga lagringsalternativ föreslagit en sådan ökning.

De skäl kommittén anför för att förorda en sjuårig lagringsperiod finner *kommerskollegium* övertygande. Kollegiet förutsätter dock att lagringsprogrammet omprövas vid den av kommittén föreslagna kontrollstationen. Kollegiet sätter i fråga om den av kommittén föreslagna begränsade höjningen av beredskapslagringen av bensin är välbetänkt bl. a. med hänsyn till det ökande bilbeståndet. Även om de fordon, som används i renodlad nyttotrafik i allt större utsträckning drivs med motorbrännolja, kommer en relativt betydande del av detta bilbestånd, liksom huvudparten av personbilsparken, att ännu år 1977 vara beroende av bensin som drivmedel. Med det av kommittén angivna lagerbehovet för bensin är det enligt kollegiet uppenbart, att utomordentligt kraftigt verkande konsumtionsbegränsande åtgärder måste vidtas om den avsedda uthålligheten i ett krisläge skall uppnås. Det förefaller tveksamt om sådana åtgärder kan genomföras utan att allvarliga olägenheter drabbar viktiga samhällsfunktioner. Enligt kollegiets uppfattning bör därför lagringsmålet för bensin sättas betydligt högre än vad kommittén förordat. En sådan förstärkning av bensinlagringen får dock inte innebära en begränsning av lagringsmålen för övriga produkter.

Även *överstyrelsen för ekonomiskt försvar* ansluter sig till kommitténs förslag om en sjuårig lagringsperiod. En förutsättning därtill är dock att den föreslagna omprövningen vid periodens mitt kommer till stånd.

Överstyrelsen erinrar om att det av kommittén förordade lagringsmålet alternativ II b innebär att beredskapen inom uppvärmningssektorn i princip hålls på den nivå som åsyftas i nu löpande program. För egen del har överstyrelsen förordat en viss ökning av beredskapen inom denna sektor i enlighet med alternativ II a. Den merbelastning som alternativ II a innebär i jämförelse med alternativ II b anser överstyrelsen inte vara så stor, att den behöver lägga hinder i vägen för en välbehövlig förstärkning av försörjningsuthålligheten för uppvärmningssektorn. Styrelsen finner det sålunda alltjämt önskvärt att beredskapslagringen av oljor inriktas på en bättre försörjningsuthållighet på uppvärmningsområdet men vill dock inte nu motsätta sig det av kommittén enhälligt förordade alternativet II b.

Svenska petroleum institutet anför att det pristillägg på oljeprodukter, som tas ut för att finansiera beredskapslagringen, för den kommande perioden synes komma att bli av samma storlek för flertalet produkter som under nu löpande lagringsperiod. På grund av den föreslagna kraftiga lagerökningen av motorbrännolja måste dock pristillägget på denna produkt höjas under den kommande perioden från nuvarande 1 öre till 1,5—2 öre per liter. Då detta berör praktiskt taget all lastbilstrafik och även så konstnads känsliga näringsgrenar som jordbruk, skogsbruk och fiske, ifrågasätter institutet, med instämmande av *Svenska lantmännens riksförbund*, om det inte är möjligt att något reducera den föreslagna utbyggnaden av ovanjordslagren för denna produkt. Institutet förordar därför att den föreslagna förbättringen av gengasberedskapen genomförs, varigenom utbyggnaden av motorbrännoljelagren kan minskas. Vidare bör prövas om inte en viss ytterligare reduktion av utbyggnaden av ovanjordslagren för motorbrännolja kan ske som en följd av att en del av den lokaliserade lagringen av eldningsolja föreslås äga rum genom lagring av motorbrännolja. Med hänsyn till att avdragsposterna för lager av eldningsolja i fastigheter är synnerligen försiktigt värderade skulle en sådan minskning kunna genomföras utan någon kompenserande utökning av eldningsoljelagren.

Krigs- och avspärrningsreservernas lagring

Kommitténs förslag behandlas av flera remissinstanser. *Överbefälhavaren* anser att förslaget om begränsat skyddad, lokaliserad lagring av beredskapslagren av eldningsolja innebär en klar förbättring av nuvarande lagringsförhållanden. Denna uppfattning delas av *överstyrelsen för ekonomiskt försvar* som understryker angelägenheten av att förslaget realiserar. *Svenska petroleum institutet* konstaterar att den föreslagna utökade bergumslagringen kommer att medföra en avsevärd förstärkning av krigsberedskapen. Institutet anser det angeläget att denna utbyggnad sker med utgångspunkt från de förutsättningar, som legat till grund för kommittébetänkandet eftersom senare ändringar lätt medför betydande kostnadsökningar.

Förslaget beträffande lokalisering av viss del av de elkrafts- och värmeproducerande företagens ökade lager bemöts av *statens vattenfallsverk* och *Svenska kommunförbundet*.

Vattenfallsverket framhåller att den föreslagna lokaliseringen kan medföra problem i synnerhet för en lagringsskyldig, som innehar och driver mer än ett driftställe. Konsekvensen skulle kunna bli att olja antingen får transporteras mellan den lagringsskyldiges olika anläggningar eller att det för anläggningarna sammanlagda tvångslagret måste ökas utöver fastställd nivå. Verket pekar också på de speciella förhållanden som råder för elkraftproduktionen. Samtliga berörda anläggningar är sammankopplade så att elkraft obehindrat kan transporteras mellan dem. Om kommitténs förslag godtas

bör tillämpningsföreskrifterna utformas så, att tillsynsmyndigheten har möjlighet beakta de för kraftförsörjningen gällande särskilda förutsättningarna.

Svenska kommunförbundet sätter starkt i fråga om den föreslagna lokaliseringen är nödvändig. Kravet på viss platsbunden lagring kan utgöra hinder för önskvärda rationaliseringssträvanden i form av samgående mellan företag ifråga om inköp och lagring.

Även *Svenska värmeföreningen* anser att lokaliseringskravet kan innebära väsentliga ingrepp i planeringen för kraftvärmeverken. Eftersom föreningen representerar kommunala företag för vilka beredskapsmässiga bedömningar alltid måste inta en framträdande plats, förklarar den sig dock i stort vara införstådd med kommitténs förslag.

Statens naturvårdsverk pekar på att oljelagring medför vissa risker genom oavsiktliga utsläpp och vid katastrofer. Enligt verkets mening är det därför att föredra att lagringen förläggs till tämligen stora anläggningar som kan förväntas erbjuda större säkerhet ur miljövårdssynpunkt. Verket förutsätter att man liksom hittills får ta ställning till utbyggandet av anläggningarna i varje särskilt fall.

Investeringskostnader

Kommitténs beräkningar av investeringskostnaderna för det föreslagna programmet berörs endast av *statens pris- och kartellnämnd*. I fråga om kostnader för cisternanläggningar anser nämnden det tillfredsställande, att förslaget inte bygger på ett indexsystem utan på faktiska kostnader. Nämnden har inte heller något att invända mot den av kommittén använda metoden för beräkning av varans anskaffningskostnad. Utvecklingen av kostnaderna för de olika poster, som ingår i beräkningarna, bör dock följas upp, framför allt med hänsyn till utbyggnaden av inhemsk raffinering.

Stadsgas och gasol

Kommittéförslagen beträffande lagringsskyldighet för stadsgasindustrin samt beredskapslagring av gasol föranleder ingen erinran från remissinstanserna.

Finansieringsfrågor

I fråga om kommitténs förslag om finansieringen av investeringskostnaderna för motorbensin, fotogen, motorbrännolja och eldningsolja godtages kommitténs förslag till kostnadsfördelning av de statliga remissinstanserna. Företrädarna för nä-

ringslivet med undantag för oljebranschen ansluter sig till reservantens uppfattning i frågan.

Kommerskollegium har i och för sig förståelse för att industrin som arbetar under internationell konkurrens har eller kan få svårt att ta ut sina kostnader genom pristillägg på sina produkter. Kollegiet konstaterar dock att den ekonomiska belastningen som beredskapslagringen innebär för industrin synes bli mindre under det kommande lagringsprogrammet än under det nu löpande. Någon skillnad i kostnadshänseende mellan de lagringsskyldiga storförbrukarna och andra konsumenter torde vidare inte föreligga enär storförbrukarna förutsätts erhålla oljan till lägre pris. Kollegiet finner det också principiellt oriktigt och beträffande den enskilda varan närmast omöjligt, att vid en bedömning av svensk industris internationella konkurrensförmåga söka utvärdera den ekonomiska konsekvensen av en enskild statlig påлага. Med hänsyn till att den finansiering som kommittén föreslår kan medföra sämre konkurrensläge för nytillkommande lagringsskyldiga bör dessa om så erfordras kunna erhålla jämkningar i lagringsskyldigheten inom ramen för gällande dispensregler.

Svenska petroleum institutet har intet väsentligt att erinra mot förslaget. Institutet finner det emellertid angeläget framhålla, att det förhållande att man godtagit kommittémajoritetens förslag inte innebär ett principiellt ståndpunktstagande till frågan om hur det ekonomiska och finansiella ansvaret för försörjningsberedskapen i fråga om bränslen och flytande drivmedel rätteligen bör fördelas mellan staten och de lagringsskyldiga. Det hade varit önskvärt att staten även under den kommande lagringsperioden lämnat bidrag till att bygga ut oljelagren i samma omfattning som under den nu löpande perioden. Petroleumindustrin accepterar förslaget i känslan av ansvar för en god beredskap på detta för energiförsörjningen och hela samhällsekonomin så viktiga område.

Instämmanden i den av reservanten uttalade uppfattningen och om statsbidragets storlek har gjorts av *Svenska kraftverksföreningen* och *Sveriges industriförbund*.

Svenska gasföreningen kan inte ansluta sig till kommitténs förslag till finansiering av stadsgasindustrins beredskapslagring. Föreningen framhåller att stadsgasindustrin på grund av nödvändigheten att i tätorter använda miljövänliga bränslen är i färd med att gå över till att använda de svavelfria råvarorna lättbensin och gasol. Dessa råvaror är väsentligt dyrare att lagra än kol och olja. Det föreslagna finansierings sättet blir således mycket betungande för gasindustrin och innebär att priset på stadsgas till de största och mest konkurrenskänsliga förbrukarna måste höjas med 8 à 19 %. En sådan kraftig höjning av priserna kan äventyra stadsgasverkens fortbestånd. Den föreslagna kostnadsmässiga belastningen på stadsgasverken kan också få till följd att företagen i framtiden påverkas välja ur miljövårdssynpunkt mindre lämpliga råvaror. Gasföreningen pekar

i sin argumentering vidare på att stadsgasverken i allmänhet redan har större lager av råvaror än vad som är kommersiellt betingat. En av beredskapsskäl motiverad ytterligare höjning av lagren bör bekostas av statsverket. Detta i synnerhet som det för stadsgasindustrins del är fråga om en utbyggnad som för övrig oljelagring skett under flera perioder och med statsfinansiellt stöd. Gasföreningen finner också att man vid beräkning av lagringsmålet för stadsgasverken liksom i fråga om olja bör ta hänsyn till i landet befintliga lager av fasta bränslen. Föreningen föreslår att stadsgasindustrin erhåller stalliga lån för den del av kostnaderna, som belöper sig på lageranläggningarna.

Göteborgs gasverk använder gasol som råvara. *Energiverken i Göteborg* framhåller, att kommittéförslaget innebär en kostnadsökning som inte kan rymmas inom normala kommersiella marginaler. För större industri- och värmekunder innebär det prishöjningar på 14—19 %. *Energiverken* konstaterar att den kostnad för producenternas och importörernas lagerhållning som kan tas ut av konsumenterna enligt utredningen uppgår till ca 10 kr. per ton. Om gasverket i Göteborg åläggs lagring i egen regi kommer motsvarande kostnader att gå upp till 50 kr. per ton förbrukad gasol. Detta ställer stadsgasindustrin i ett orimligt konkurrensläge i förhållande till övrig gasolförbrukande industri. Av konkurrensmässiga skäl bör därför den gasol, som används som råvara i stadsgasindustrin räknas in i den gasolförbrukande industrins kvantiteter och lagras i statlig regi. Alternativt kan tänkas att staten träder in som långgivare på samma grunder som skett för oljelagringen under de senaste lagringsperioderna.

Svenska kommunförbundet framför i stort sett samma synpunkter och förslag som Svenska gasföreningen och *Energiverken i Göteborg*.

Investeringskostnaderna för lagring av gasol berörs av *Svenska gasföreningen* som framhåller att ett förverkligande av kommitténs förslag kommer att innebära en större prisökning på gasol än vad beredskapsavgiften blir för övriga oljor. De lagringsskyldiga, som inte kan ordna beredskapslagringen i bergtrum kommer att få betydligt högre kostnader för sin lagring än övriga. Föreningen framhåller vidare att lagringen ändrar gasolens konkurrenskraft. Ökade kostnader kan komma att medföra en stagnation i användningen av detta miljövänliga bränsle. Föreningen delar därför ej kommitténs uppfattning att kostnaderna för beredskapslagringen av gasol kan bäras utan statliga bidrag.

Svenska petroleum institutet delar i allt väsentligt de synpunkter som framförts av Svenska gasföreningen.

Vissa särskilda frågor

Oljelagringsrådets ställning tas upp av *Svenska petroleum institutet*, som framhåller de goda insatser rådet hittills gjort och därför

föreslår att rådet behålls. *Oljelagringsrådet* vill för egen del tillstyrka att rådet behålles även under den kommande lagringsperioden.

Frågan om dispens att lagra råolja berörs av *kommerskollegium*, som sätter i fråga om man inte borde låta även andra lagringsskyldiga än raffinaderierna lagra viss del av avspärningsreserven i form av råolja. Raffinaderikapaciteten inom landet kan förväntas bli kraftigt utbyggd och några tekniska problem behöver inte uppstå om inlagring av råolja sanktioneras i ökad omfattning. Kollegiet anser att frågan bör utredas då en sådan inlagring kan föra med sig stora ekonomiska fördelar.

Den av kommittén föreslagna kontrollstationen utgör, som tidigare framgått, enligt *överbefälhavarens, överstyrelsens för ekonomiskt förvar* och *kommerskollegiets* uppfattning en förutsättning för att de skall acceptera det sjuåriga lagringsprogrammet. Den översyn av lagringsprogrammet som avses äga rum vid kontrollstationen bör enligt *Svenska petroleum institutet* göras av oljelagringsrådet. Enligt institutets mening besitter rådet tillräcklig expertis för en sådan översyn. Institutets uppfattning delas av *Sveriges industriförbund* och *oljelagringsrådet*.

Frågan om fiskefartygs oljeförbrukning tas upp av *Sveriges fiskares riksförbund* som inte delar kommitténs uppfattning om möjligheten av att bedriva fiske i stor utsträckning även i krislägen. Riksförbundet anför sålunda att det redan under senaste världskriget visade sig att de största båtarna fick sina verksamhetsområden mycket begränsade. I dag är situationen den att fisketonnaget i stor utsträckning består av större båtar. Det svaga hoppet om att fisket skall kunna pågå i stor utsträckning i händelse av ett krisläge förorsakat av krigshandlingar får inte tas till intäkt för att fortsätta med den orättvisa mot fiskarna som oljelagringsavgiften innebär. Riksförbundet instämmer helt i de moliveringar som förts fram i motionen och framhåller som sin bestämda uppfattning, att bestämmelserna måste ändras så att fiskarna befrias från oljelagringsavgiften.

Kommitténs beräkningar av oljeavgift berörs inte av någon remissinstans. Sysselsättningsfrågan tas upp av *arbetsmarknadsstyrelsen*. Styrelsen förklarar sig i princip beredd medverka till att arbetet med vissa anläggningar utförs som beredskapsarbeten. Sysselsättningen under byggnadstiden är det främsta motivet därtill, men styrelsen har även intresse av att en viss styrning av lokaliseringen sker. Styrelsen framhåller att en tidsplan som innebär att arbetet bedrivs hårdare på vintern än på sommaren är att föredraga.

Departementschefen

Importandelen av produkter som behövs för vår energiförsörjning har från mitten av 1940-talet ständigt ökat. I fråga om drivmedlen är importberoendet numera totalt. För bränslen är det inemot 90 %. Förändringen mot

ett nästan fullständigt importberoende för drivmedels- och bränsleförsörjningen har sin grund i det ständigt ökade behovet av energi som skapas av samhällets starka utveckling. Den ökade efterfrågan på energi har i stor utsträckning fått tillgodoses genom import av oljeprodukter.

Energikommittén redovisar i sin prognos en fortsatt kraftig stegring av energibehovet. Det ökade behovet kan inom överskådlig tid endast i mindre omfattning täckas genom utbyggnad av atom- och vattenkraft. Vi måste därför även i fortsättningen importera stora mängder olja. Importen av denna vara beräknas sålunda stiga från ca 19 milj m³ år 1965 till 35—36 milj. m³ år 1975 och till 43—48 milj. m³ år 1985.

Ett avbrott i oljeimporten skulle innebära starka störningar för vårt samhälle. Detta förhållande har framtvingat omfattande beredskapsåtgärder. För att trygga vår energiförsörjning i olika krigs- och avspärrningssituationer lagrar vi olja sedan mer än trettio år. Det nuvarande lagringsprogrammet, som antogs år 1962, syftade till att under en sjuårsperiod väsentligt öka lagringen av olja. De i programmet uppställda lagringsmålen för olika produkter kommer i stort sett att ha uppnåtts vid utgången av år 1969.

För den fortsatta lagringen lägger 1968 års oljelagringskommitté fram tre alternativa förslag till lagringsmål, vart och ett med två varianter betecknade a och b.

Alternativ I b innebär att en i förhållande till riksdagens tidigare beslut oförändrad tidsmässig försörjningsuthållighet vid krig och avspärrning uppnås efter fem år. Alternativ II b syftar likaledes till full lagerutbyggnad men under sju år. Alternativ III har beräknats så att lagerbehovet för varje produktslag med undantag för krigsreserven av drivmedel begränsas till 95 % av de i alternativ II angivna mängderna. Väljs alternativ III kommer således inte den tidigare beslutade försörjningsuthålligheten att uppnås. I varianten a av resp. alternativ har kommittén räknat med en i förhållande till tidigare beslut ökad försörjningsuthållighet för uppvärmningssektorn.

Kommitténs beräkningar av lagringsmålen för den nya perioden grundas bl. a. på att förbrukningen i både krigs- och avspärrningsfallen nedbringas till lägsta praktiskt möjliga nivå. Man framhåller därför vikten av att ransoneringar är väl förberedda. Jag delar helt kommitténs uppfattning härvidlag.

Vid sina beräkningar av lagringsmålen har kommittén vidare utgått från de bedömningar av det totala lagerbehovet som gjorts av överstyrelsen för ekonomiskt försvar. Hänsyn har också tagits till i landet befintliga tillgångar av drivmedel och bränslen samt till möjligheten av inhemsk ersättningsproduktion. Vid remissbehandlingen har överbefälhavaren anmärkt på att kommittén vid sina beräkningar av lagerbehovet inte synes ha kunnat ta hänsyn till ett för krigsmaktens del visst ökat lagringsbehov. Jag finner att detta lagringsbehov endast marginellt kan inverka på lagringsmålet. Vidare har

jordbruksnämnden framhållit att de av kommittén beräknade tillgångarna av drivmedel i farmaggregat hos jordbruket redan tagits i anspråk av nämnden i dess interna planer på en drivmedelsransonering inom jordbrukets område. Denna fråga bör uppmärksammas vid fastställandet av den drivmedelsmängd som kan komma att tilldelas jordbruket i ett krisläge.

I fråga om inhemsk ersättningsproduktion för drivmedel konstaterar kommittén att endast gengas kan komma ifråga. Tillverkning av den speciella utrustning som erfordras för gengasdrift tar dock relativt lång tid. Eftersom en snabbare övergång till inhemska drivmedel ökar landets uthållighet i ett krisläge anser kommittén det angeläget att möjligheterna till att minska den tid som går åt för att sätta i gång produktionen av gengasutrustning snarast prövas. En minskad igångsättningstid skulle även kunna innebära, att det föreslagna lagringsmålet för motorbrännolja kan sänkas något. Jag finner de av kommittén framförda synpunkterna viktiga. Forskningen i fråga om gengasaggregat är långt driven. Prototyper av aggregat för olika fordon har framställts och provkörs nu i olika delar av landet. Enligt min uppfattning får frågan om ökade statliga insatser för förberedelser av produktion av gengasaggregat prövas i samband med överstyrelsens årliga anslagsframställningar.

De beräkningar som leder fram till kommitténs förslag om lagringsmål för den nya perioden är enligt min mening väl grundade. De understryker behovet av fortsatt ökad beredskapslagring. Någon annan uppfattning har heller inte förts fram vid remissbehandlingen. Beredskapslagren av olja samt av koks bör således byggas upp ytterligare. Jag anser att målet skall vara en i förhållande till nuvarande planering oförändrad tidsmässig uthållighet under krigs- och avspärrningsperioderna. Det av kommittén förordade förslaget om en sjuårig lagringsperiod finner jag väl motiverat och föreslår därför att lagringsmålet för olja och koks för den kommande perioden fastställs i enlighet med kommitténs alternativ II b. Jag delar således inte kommerskollegiets uppfattning om behovet av ett ökat lagringsmål för bensin. Kommittén har enligt min mening beaktat de svårigheter som uppstår vid en bensinransonering och satt lagringsmålet därefter. Det av Svenska petroleum institutet framförda förslaget om att reducera lagringsmålet för motorbrännolja kan jag inte biträda. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar förordar det högre lagringsmålet för uppvärmningssektorn och anför med instämmande av överbefälhavaren goda skäl härför. Jag finner dock liksom en enig kommitté att det lägre lagringsmålet ger en tillfredsställande beredskap och förordar därför detta. Beträffande kommitténs förslag om ökad lagring av koks finner jag att lagringen bör genomföras inom ramen för de resurser som står till överstyrelsens förfogande.

Krigsreserven av drivmedel bör liksom hittills förvaras i särskilt lokaliserade skyddade anläggningar. Enligt min mening innebär den av kommit-

tén föreslagna styrda lokaliseringen av en viss del av krigsreserven av eldningsolja en förbättring av beredskapen. Förslaget bör därför genomföras. Jag biträder även förslaget om en styrd lokalisering av en viss del av de elkraft- och värmeproducerande företagens ökade lagring.

I fråga om finansieringen av oljelagringen bryter sig meningarna såväl inom kommittén som bland remissinstanserna. Kommitténs majoritet föreslår med instämmande av flera av de statliga remissinstanserna, att kostnaderna för det nya lagringsprogrammet skall finansieras prismsvägen. Reservantens uppfattning att staten skall bidra till industrins kostnader finner stöd hos vissa av näringslivets organisationer.

Jag vill erinra om att vid tillkomsten av det nu löpande programmet beräknades ett pristillägg på 0,4 öre litern täcka oljehandelns kostnader för beredskapslagringen intill ett belopp av 60 milj. kr. Genom att detta pristillägg inte skulle belasta leveranser till den lagringspliktiga industrin fick denna underlag för finansiering av sina kostnader för beredskapslagringen. På grund av den starkt stigande försäljningen beräknas ett pristillägg på 0,4 öre per liter under den kommande lagringsperioden inbringa ett belopp av 129 milj. kr. per år. Detta belopp täcker väl oljehandelns kostnader som beräknas gå upp till 108,2 milj. kr. per år. Oljehandelns leveranser till den lagringspliktiga industrin skall inte heller för den nya perioden belastas med pristillägget. Industrins kostnader för sin beredskapslagring under den nya perioden kan beräknas bli lägre än under den nu löpande. Någon skillnad i kostnadshänseende mellan den lagringsskyldiga industrin och andra konsumenter torde, som kommerskollegium framhåller, inte komma att föreligga.

Mot denna bakgrund föreslår jag att kommittémajoritetens förslag till finansiering godtages. Svenska petroleum institutet anför i sitt remissyttrande att pristillägget för motorbrännolja under den kommande perioden kan förväntas bli högre än för andra produkter. Eftersom finansieringsförslaget biträtts av oljebranschens representanter i kommittén, utgår jag dock från att pristillägget för motorbrännolja på grund av beredskapslagringsavgiften inte skall behöva bli högre än under nu löpande period.

Med hänsyn till de lokaliseringskrav som ställs på de skyddade och lokaliserade utrymmena anser jag att statsbidrag bör lämnas till merkostnaden för dessa. Denna merkostnad beräknas gå upp till ca 80 milj. kr. eller 11,5 milj. kr. per år. Det statliga bidraget bör liksom hittills lämnas i form av ränte- och amorteringsfria lån.

För att tillförsäkra konsumenterna av stadsgas och gasol en rimlig försörjning i ett krisläge föreslår kommittén lagringsskyldighet även för stadsgasindustrins råvaror samt för gasol. Jag ansluter mig till de bedömningar som kommittén därvid gjort och förordar att lagringsmålen skall avse samma försörjningsuthållighet som för olja.

Remissinstanserna sätter i och för sig inte i fråga behovet av beredskaps-

lagring av dessa varor. I fråga om finansieringen av lagringen har dock flera näringslivsorganisationer en annan uppfattning än kommittén. Jag vill framhålla att lagringsskyldighet för stadsgasindustrin föreslogs redan av 1961 års oljelagringskommitté. Förslaget innebar bl. a. att lagringsskyldigheten skulle fullgöras utan statliga bidrag. Med hänsyn till att stadsgasverken i remissyttrande över kommittébetänkandet uttalade sin villighet att frivilligt sörja för en betryggande lagring förordade jag i prop. 1962: 194 ingen särskild lagringsskyldighet. Jag förutsatte dock att överenskommelse om frivillig lagring skulle träffas mellan stadsgasindustrins företrädare och tillsynsmyndigheten. Riksdagen beslöt i enlighet med propositionen. Stadsgasindustrin hör mot denna bakgrund i sitt planeringsarbete för övergång till annan råvara än kol ha räknat med inte blott de vinster från miljövårds- och produktivitetssynpunkt som de nya råvarorna för med sig utan även med kostnader för beredskapslagring. Lagringsskyldigheten för stadsgasindustrin skall enligt förslaget träda i kraft först den 1 januari 1977. Detta innebär att medel för finansieringen kan anskaffas under en relativt lång tid. Kostnaderna kan vidare slås ut på en normal avskrivningstid med kraftigt minskade årskostnader som följd. Stadsgasindustrin har i allmänhet också större lager av råvara än vad som är kommersiellt betingat. Detta bör innebära att lageruppyggnaden på grund av den föreslagna lagringsplikten blir av begränsad omfattning. Av dessa skäl anser jag att kostnaderna för beredskapslagring av råvara för stadsgas kan bäras utan statligt stöd.

De investeringskostnader för beredskapslagring av gasol som enligt kommitténs förslag skall åvila de lagringsskyldiga torde inte heller bli större än att de kan bära dessa. Jag biträder därför kommitténs förslag. Kostnaderna för lagringen av krigsreserven och en del av avspärningsreserven av gasol i bergrum, 19,8 milj. kr., bör bestridas av staten.

Då lagringsperioden avses omfatta en så lång tidsrymd som sju år bör programmet, som kommittén föreslår, omprövas vid mitten av lagringsperioden. Omprövningen skall vara begränsad till en bedömning av prognoserna över fredskonsumtionen av olja, krigs- och avspärningsposternas storlek samt avdragsposternas storlek. Med hänsyn till att omprövningen inte skall avse programmets finansiering bör Kungl. Maj:t bemyndigas att besluta om de ändringar som kan föranledas av prövningen. Jag ämnar i annat sammanhang återkomma till frågan om att tillkalla den särskilda kontrollgrupp som förordats av kommittén.

Sveriges fiskares riksförbund delar inte kommitténs uppfattning i fråga om de beredskapsavgifter som tas ut vid oljeleveranser till fiskefartyg. Riksförbundet påpekar bl. a. att det med nuvarande fisketonnage endast finns ett svagt hopp om att fisket skall kunna pågå i händelse av ett krisläge på grund av krigshandlingar.

Svårigheter att bedriva fiske liksom många andra verksamheter kan säkert uppstå i vissa krislägen. Ändamålet med beredskapslagring av olja är

dock att trygga tillgången av de för försvarsberedskapen och folkhushållningen oundgängliga energibehoven i olika krissituationer. Det för försörjningen viktiga fisket måste kunna pågå så länge omständigheterna medger det. Behovet av drivmedel för fisket måste därför täckas genom beredskapslagring. Jag finner i likhet med kommittén inte skäl föreslå några nya bestämmelser beträffande olja för fiskefartyg.

Möjligheten att utnyttja den fortsatta utbyggnaden av lagringsanläggningar i sysselsättningsfrämjande syfte bör beaktas. Utbyggnaden bör därför ske efter samråd med arbetsmarknadsmyndigheterna.

Jag har ingen erinran mot vad kommittén anfört beträffande oljelagringsavgiften och raffinaderiernas råoljaelager.

Det av mig föreslagna lagringsprogrammet bör ses mot bakgrund av det förhållandet att inom olika delar av totalförsvaret pågående miljöstudier ännu inte slutförts. När dessa studier förts vidare till en sammanvägd målsättning för vårt försvar kan det finnas anledning att pröva om lagringsmålen för de olika produkterna bör ändras.

De föreslagna riktlinjerna för lagringsskyldigheten bör underställas riksdagens prövning. Om riksdagen godkänner förslagen, uppkommer behov av medel först fr. o. m. budgetåret 1970/71. Frågan om anslag för detta budgetår torde få tas upp vid anmälan av statsverkspropositionen.

Författningsförslagen

De nuvarande författningar som reglerar oljelagringskyldigheten bör som kommittén föreslagit i huvudsak gälla även under kommande lagringsperiod. Vissa ändringar påkallas dock av förslagen om införande av lagringsskyldighet beträffande gasol och råvara för framställning av stadsgas. Ytterligare några mindre ändringar i författningstexterna bör vidtagas. På grundval av kommitténs förslag har sålunda inom handelsdepartementet upprättats förslag till lagar om ändring i förordningarna om oljelagring och om oljeavgift samt — i samråd med chefen för finansdepartementet — förslag till lag om ändring i förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m. I det följande lämnas en specialmotivering till de föreslagna ändringarna.

Förordningen om oljelagring m. m.

1 §.

Uttrycket mineralolja förekommer i 1, 2 och 10 §§ som gemensam beteckning för petroleumprodukter av olika slag. Det kan tyckas något oegentligt att låta uttrycket omfatta även gasol. I enlighet med kommitténs förslag bör emellertid samlingsbeteckningen mineralolja av praktiska skäl be-

hållas. Denna beteckning omfattar således alla de produkter vilka utvinns vid raffinering av råolja liksom också själva råoljan.

Som ett nytt andra stycke i 1 § har intagits föreskrift om skyldighet för förbrukare av råvara för framställning av stadsgas att lagra sådan råvara. Den närmare innebörden av denna lagringsskyldighet framgår av 6 a §.

2 §.

Lagringsskyldighet kommer enligt förslaget att utöver säljare och förbrukare av oljeprodukter (1 § första stycket) åligga även förbrukare av råvara för framställning av stadsgas (1 § andra stycket). I 2 § behandlas endast lagringsskyldighet som avses i 1 § första stycket. För att detta skall framgå tydligt har inledningen till 2 § första stycket jämkats.

Förteckningen i första stycket över olika oljeprodukter har kompletterats med gruppen gasol.

Enligt paragrafens tredje stycke används i förordningen ordet olja som beteckning på de produktslag som anges i paragrafen. Denna regel har av praktiska skäl behållits, vilket innebär att även gasol betecknas som olja.

4 §.

Paragrafens regler om bestämmande av lagringsskyldighet skall inte vara tillämpliga på gasverkens lagring. Ordalagen har jämkats något med hänsyn till detta. I den oljemängd som Kungl. Maj:t fastställer enligt denna paragraf skall självfallet olja som förbrukas som råvara för framställning av stadsgas inte ingå.

5 §.

Enligt vad förut anförts skall skyldigheten att lagra gasol gälla alla säljare som avses i 5 § första stycket. Säljare som avses i andra stycket skall vara skyldiga att lagra gasol endast om de har en årlig omsättning av minst 1 000 ton sådan vara. Lagringsskyldighet som inträder enligt denna regel gäller endast gasol. Frågan om säljaren dessutom är skyldig att lagra annan olja, som han säljer vid sidan av gasolen, skall bedömas fristående. På motsvarande sätt skall försäljning av annan olja än gasol inte i och för sig medföra skyldighet att lagra gasol. Andra stycket har ändrats i enlighet med vad som nu anförts.

Inom kommittén har väckts frågan om att i ett tillägg till andra stycket ange att verksamhet som kan anses utgöra endast förmedling av köp inte skall betraktas som försäljning. Kommittén finner emellertid detta obehövt, eftersom bestämmelsen redan nu i praktiken anses ha den angivna innebörden. Jag delar kommitténs uppfattning.

6 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagringsskyldighet för förbrukare av olja. Om inte annat föreskrevs, skulle dessa bestämmelser också i fortsättningen bli tillämpliga även på gasverk som förbrukar olja tillhörande någon av grupperna i 2 § såsom råvara för stadsgas. Avsikten är emellertid att de allmänna reglerna om förbrukare inte skall tillämpas beträffande sådan förbrukning. I stället skall gälla de särskilda reglerna om skyldighet att lagra råvara för stadsgas. På grund härav har till paragrafen lagts ett tredje stycke med innehåll att första och andra styckena inte skall tillämpas på olja som förbrukas vid framställning av stadsgas för försäljning. Denna regel avses dock träda i kraft först när den särskilda lagringsplikten för gasverk inträder. De nu gällande reglerna om förbrukare skall alltså tillämpas även på oljeförbrukande gasverk fram till den 1 januari 1977. Detta framgår av övergångsbestämmelserna.

6 a §.

I 5 och 6 §§ ges föreskrifter om vilka kategorier säljare och förbrukare som är skyldiga att lagra olja enligt de allmänna reglerna. Det framstår som naturligt att i en därpå följande paragraf ta upp bestämmelser om den föreslagna nya kategorin lagringsskyldiga, förbrukare av gasråvara. Det föreslås därför att en ny paragraf, 6 a §, tas upp i förordningen.

Enligt den nya paragrafen är den som ett visst kalenderår framställt stadsgas skyldig att under det närmast följande året lagra råvara av det slag som förbrukats vid gasframställningen. Lagringsskyldigheten begränsas till råvara som förbrukats vid framställning av gas som skall säljas. Råvaruförbrukning vid framställning av gas för gasverkens interna behov (uppvärmning o. d.) skall alltså inte grunda lagringsplikt. Med försäljning av stadsgas avses i förevarande sammanhang den typ av gasdistribution genom särskilda ledningsnät som handhas av gasverken i olika städer. Ett industriföretags gastillverkning för huvudsakligen industriella ändamål berörs alltså inte, även om den gas som framställs från teknisk synpunkt är att anse som stadsgas.

Vissa gasverk framställer stadsgas genom att med gas som de själva producerat blanda utifrån inköpt gas (gasol), vilken inte undergår annan process hos verket än blandningen. Avsikten är att även ett sådant blandningsförfarande skall betraktas som framställning av stadsgas och att den inköpta gasen skall anses utgöra råvara vid denna framställning. Det förekommer emellertid också att ett gasverk köper gasol och utan blandningsåtgärder eller bearbetning distribuerar den vidare genom sitt ledningsnät. I sådana fall inträder inte lagringsskyldighet enligt förevarande bestämmelse. I stället kan lagringsskyldighet tänkas föreligga enligt 5 § under de förutsättningar som där anges.

Som förut anförts är reglerna i 4 § om bestämmande av lagringsskyldig-

het inte tillämpliga på gasverkens lagerhållning. Detsamma gäller naturligtvis beräkningsreglerna i 7 §. För gasverken avses inte uppställas något fast lagringsmål som fördelas mellan verken, utan lagringsskyldigheten skall anges i procent av råvaruåtgången under det närmast föregående året. Procenttalet bör fastställas av Kungl. Maj:t enligt de grunder som jag tidigare angett. Förevarande paragraf har utformats i enlighet med vad som nu anförts. Med utgångspunkt från det procenttal Kungl. Maj:t fastställer och verkets råvaruförbrukning under det föregående året kan lagrets storlek direkt bestämmas.

7 §.

Med hänsyn till att paragrafen inte skall avse dem som är lagringsskyldiga enligt 6 a § har 1 mom. jämkats redaktionellt.

Vid bestämmande av basmängd i fråga om gasol avses inte förekomma någon beräkning av treårsgenomsnitt utan endast basårets försäljning eller förbrukning skall beaktas. Detta har föranlett ett tillägg i 2 mom. första stycket.

Enligt 2 mom. andra stycket skall vissa leveranser inte medräknas vid beräkning av basmängd för säljare. Punkt b, som avser leveranser till återförsäljare, anknyter till återförsäljarebegreppet i 5 § andra stycket. Med hänsyn till att en särskild regel om gasol förts in i sistnämnda stycke måste också den nu behandlade punkten ändras. Den har därvid delats upp i två punkter, b och c. De nuvarande punkterna c—e har fått beteckningarna d, e och g. Som en ny punkt f har förts in en regel om olja som sålts för förbrukning såsom råvara vid gasframställning. Enligt principerna för beredskapslagringen bör nämligen sådan olja inte medräknas vid beräkning av säljarens basmängd, eftersom förbrukaren blir lagringsskyldig för oljan. Regeln avses, som framgår av övergångsbestämmelserna, bli tillämplig redan vid bestämmandet år 1970 av lagringsskyldigheten under år 1971.

8 §.

På grund av att lagren hos gasverken kan bestå av produkter som inte omfattas av förordningens oljebegrepp har detta i första stycket ersatts med ordet vara. Inom kommittén har väckts frågan om ett tillägg till första stycket av innebörd att den lagrade varan skall vara av fullgod kvalitet. Liksom kommittén finner jag ett sådant tillägg överflödigt, eftersom förordningen redan nu måste anses ha den angivna innebörden.

Undantag från föreskrifterna i första stycket kan medges av tillsynsmyndigheten enligt 9 § första stycket. Detta innebär bl. a. att s. k. inlagringsdispens blir möjlig även i fråga om råvara för gasframställning.

I tredje stycket har tillagts att tillsynsmyndigheten i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer beslutar om förläggningen av även andra lager än de bombskyddade oljelagren. Detta tillägg möjliggör en styrning av lagrens

lokalisering enligt de grunder jag förut har angett. Genom tillägget skapas också möjlighet att ge föreskrifter om förläggning av gasverkens råvarulager.

10 §.

Första stycket har ändrats något i redaktionellt avseende. I ett andra stycke har införts en regel om att tillsynsmyndigheten kan medge förbrukare av råvara för stadsgas att lagra annan råvara än som anges i 6 a §. Förutsättning för sådant tillstånd är att den avsedda råvaran tekniskt kan utnyttjas för gasframställning vid det berörda gasverket.

11—14 §§.

Dessa paragrafer har ändrats redaktionellt med hänsyn till att förbrukare av gasråvara föreslås bli lagringsskyldiga. Sådana förbrukares uppgiftsskyldighet enligt 12 § föreslås avse inte endast den mängd råvara som förbrukats under det föregående året utan även den volym gas som framställts. Ordet olja i 14 § byts enligt förslaget ut mot mineralolja. Grunden till detta är att uppgiftsskyldigheten bör avse också råolja, som inte omfattas av begreppet olja enligt definitionen i 2 §.

18 §.

Som tidigare framgått kommer i fortsättningen uttrycket lagringsskyldig i förordningen enligt förslaget att avse även dem som är skyldiga att lagra gasråvara. Om denna lagringsskyldighet inte fullgörs bör, liksom i fråga om andra lagringsskyldiga, vitesföreläggande kunna meddelas. Främst med hänsyn till detta har lydelsen av paragrafens första stycke jämkats.

Ändringen i andra stycket föranleds av att reglerna om oljeavgift inte avses gälla beträffande gasverkens råvarulagring. Den ändrade lydelsen stämmer överens med 9 § andra stycket.

Övergångsbestämmelserna

Huvuddelen av författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1970, då den nya lagringsperioden börjar. Föreskrifterna om lagringsplikt för förbrukare av gasråvara skall dock enligt förslaget gälla först fr. o. m. den 1 januari 1977. På grund därav har angivits att 6 § tredje stycket, 6 a §, 10 § andra stycket och 12 § första stycket andra punkten skall träda i kraft först nämnda dag. De ytterligare bestämmelser i den föreslagna författningstexten som har samband med skyldigheten att lagra råvara för stadsgas behöver inte undantas från huvudregeln om ikraftträdande den 1 januari 1970. Särskilt bör nämnas 7 § 2 mom. andra stycket punkt f. Att denna bestämmelse avses träda i kraft redan den 1 januari 1970 har förut nämnts. Detta innebär att gasverk med olja som råvara redan från den nya lagringsperiodens början befrias från avgifter som oljehandeln tar ut vid

sådana leveranser som skall medräknas när basmängd för säljaren fastställs. Avsikten med detta är att ge gasverken ett visst finansieringsunderlag för den utbyggnad av cisternutrymmen som skall ske fram till år 1977.

Lagringsmängder för år 1970 bestäms under år 1969 enligt de regler som f. n. gäller. Detta innebär bl. a. att gasol inte behöver lagras under år 1970. Reglerna om skyldighet att lagra gasol gäller dock i princip redan under år 1970, då bl. a. lagringsmängderna för det följande året skall fastställas. För att det skall vara tydligt att de nya bestämmelserna inte påverkar omfattningen av de lager som skall hållas under år 1970 har i övergångsbestämmelserna angivits att därom gäller vad som tidigare bestämts.

Förordningen om oljeavgift m. m.

1 §.

Bestämmelserna om oljeavgift föreslås inte bli tillämpliga i fråga om gasverkens lagring av gasråvara. Med lagringsskyldig bör därför i förordningen om oljeavgift m. m. förstås endast säljare och förbrukare som avses i 5 eller 6 § oljelagringsförordningen. Förevarande paragraf har ändrats i enlighet härmed.

2 §.

Enligt förslaget till ny lydelse av 8 § tredje stycket oljelagringsförordningen skall tillsynsmyndigheten besluta om förläggningen av dels de bombskyddade lagren, dels andra lager i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer. Avsikten är att tillsynsmyndigheten med stöd av denna regel skall kunna styra lagrens lokalisering på sätt som förut berörts. För att denna styrning skall fungera effektivt bör oljeavgift utgå vid brott mot föreskrift som meddelats om lokalisering. Enligt oljeavgiftsförordningens hittillsvarande lydelse har brott mot föreskrift enligt 8 § tredje stycket oljelagringsförordningen om förläggning av skyddade lager inte medfört skyldighet att betala oljeavgift. Om den lagringsskyldige helt åsidosatt skyldighet att förvara oljelager till viss del i skyddade utrymmen, har han blivit pliktig att erlægga oljeavgift men däremot inte om han endast brutit mot föreskrift om utrymmets förläggning. Även i sistnämnda fall bör emellertid avgift utgå, liksom vid brott mot föreskrift om förläggning av de lokaliserade lagren. Oljeavgift bör alltså utgå vid varje brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 8 § tredje stycket oljelagringsförordningen. En bestämmelse med denna innebörd har tagits upp som punkt c i förevarande paragrafs första stycke.

3 §.

Första stycket har jämkats med hänsyn till tillägget av punkt c i 2 § första stycket.

Oljeavgifterna har reviderats enligt vad som förut anförts.

5 §.

De grunder för beräkning av oljeavgift som nu gäller i fall som avses i 2 § första stycket b bör gälla även i fall som angivits i den nya punkten c. Ett tillägg av denna innebörd har gjorts i 5 § första stycket.

Övergångsbestämmelserna

De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1970. För år 1970 bör dock oljeavgift utgå med de belopp som nu gäller. Föreskrift om detta har tagits upp som övergångsbestämmelse.

Förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.

De förmånligare avskrivnings- och värderingsregler som tillämpas vid beskattningen i fråga om skyddade lagringsanläggningar och beredskapslager har fortsatt betydelse för lagringen av mineraloljor trots de nya avskrivningsregler för fastigheter som gäller från och med 1970 års taxering. Bestämmelserna i förordningen om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m. föreslås därför få gälla också för den kommande lagringsperioden. Bestämmelserna bör avse skyddade anläggningar som blir färdiga senast det beskattningsår för vilket taxering sker år 1980.

Det kan erinras om att bestämmelserna under den nya lagringsperioden blir tillämpliga på anläggningar med s. k. styrd lokalisering, om de uppfyller de uppställda kraven i skyddshänseende.

Beträffande avskrivningsmöjligheterna för anläggningar som möjligen kan komma att byggas för skyddad lagring av gasråvara kan tilläggas följande. Det förekommer inte f. n. att gasverk, där anläggning som här avses är tänkbar, drivs av skattskyldig juridisk person. Om så skulle bli fallet i framtiden, bör anläggning som sålunda inrättas för skyddad lagring av gasråvara kunna avskrivas enligt förordningens regler. Som gasråvara kan emellertid i sådant fall väntas komma i fråga endast lättbensin eller gasol. Eftersom dessa typer av gasråvara omfattas av begreppet mineralolja, föreligger den berörda avskrivningsrätten redan enligt förordningens nuvarande lydelse. Det finns därför inte anledning att föreslå ändring av författningstexten på denna punkt.

Förordningen innehåller i 4 § andra stycket vissa begreppsbestämningar rörande de statliga lånen. Sålunda betecknas lån för oskyddad lagring som antingen anläggningslån för oskyddad lagring eller lagerlån. Lån för skyddad lagring skall i sin helhet anses belöpa på anläggningen och betecknas som anläggningslån för skyddad lagring. Dessa regler har sin grund i lånens utformning under lagringsperioden 1958—1962. Särskilda lån för skyddad lagring beviljades då som bidrag till utbyggnaden av det skyddade utrymmet och avsåg inte lageranskaffningen. Enligt de föreskrifter som gäller för lån-

givningen under innevarande lagringsperiod beviljas emellertid lånen för skyddad lagring i två former, anläggningslån och lagerlån. Med hänsyn härtill bör 4 § andra stycket jämkas. Det föreslås att stycket inleds med bestämmelsen att det ställiga lånet vid inkomsttaxeringen skall anses som anläggningslån om det avser uppförande av anläggning och som lagerlån om det avser anskaffning av lager. Som en andra punkt bör tas upp den nuvarande regeln rörande uppdelning av lån för oskyddad lagring, vilka avser såväl anläggning som lager.

Övriga ändringar i förordningen är av redaktionell art.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) antaga förslag till *lag om ändring i förordningen (1957: 343) om oljelagring m. m.*;
- 2) antaga förslag till *lag om ändring i förordningen (1957: 344) om oljeavgift m. m.*;
- 3) antaga förslag till *lag om ändring i förordningen (1958: 575) om avskrivning å vissa oljelagringsanläggningar, m. m.*;
- 4) godkänna de riktlinjer jag förordat för den fortsatta beredskapslagringen av oljeprodukter;
- 5) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om de ändringar i oljelagringsprogrammet som kan föranledas av den begränsade omprövning av detta som jag förordat.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten